

د پښتې ځواب

(د لنډو کيسو دويمه ټولگه)

حفيظ الله تراب

د ختيځ د بيا رغونې اداره (کور)، خپرنی لړۍ ۲۰۰

د پښتې خواب

(د لنډو کیسو دویمه ټولګه)

حفيظ الله تراب

کتاب پېژندنه

نوم	د پرېستي ځواب
ليکوال	حفيظ الله تراب
د کمپوز چارې	احسان الله مومند
خپروونکې	د کور د خپرونو خانګه
د خپريدو کال	غوايي ۱۳۷۹ لمريز/ جون ۲۰۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ڊالی

دخپلې مور بښلې پښتنې اروا ته یې ډالی کوم

په درنښت

حفیظ الله تراب

مننه او کور ودانی

د ښاغلي ډاکټر صاحب محمد فرید بزگر نه دلی دلی مننه کوم چې
د دې ټولګې د خپریدو د لګښت پېټې یې په نیمه خوله پر اوږه کړې،
همدارنگه د افغانستان د ستر ملي او جهادي شخصیت نه چې د
خپل نوم یادښت غوره نه ګڼي هم یوه نړۍ مننه کوم چې د دې ټولګې
د کمپوز په برخه کې یې له ما سره مرسته کړې زه د دواړو ښاغلیو د
لوریڼو پوروی یم.

په درنښت

تراب

دې ټولگه کې:

مخ	عنوان	گڼه
	ژوندۍ کيسې پوهاند زيار	۱
	دويمه پيرزوينه	۲
۱	له قبره راووتم	۳
۳	غرور	۴
۸	سپينه خولۍ	۵
۱۱	بښنه غواړم	۶
۱۳	وينه په تيلو کې	۷
۱۵	وصيت	۸-
۱۷	انساني شيطان	۹-
۲۲	توره شپيلۍ	۱۰-
۲۹	پرهيزگار قاتل	۱۱-
۳۲	دپرښتې ځواب	۱۲-
۳۷	پر	۱۳-
۴۱	وعده	۱۴-
۴۴	خطر ناک باند	۱۵-
۴۸	يارانه په شاعري کې	۱۶-

د يوه خاورې "تراب" ژوندۍ کيسې

کيسې د وگړني خېل د ژوند و ژواک، گروهې او پوهې او بيا د هغه د خوښيو او ناخوالو، ارمانونو او کړاوونو څرگندويه دي، له تاريخ سره يې توپير همدومره دی چې زبه يې زياته کبېکلې او ترينکلې او له دې سره سره زړه راکښونکې او په زړه پورې ده، او له همدې لامله په ادبي زېږندو او خپلونو کې راځي، که نه سکالو او موخه يې له تاريخ سره کوم بنسټيز توپير نه لري، دا هم څه د هېستيا خبره نه ده چې په يولې ژبو کې "کيسې" او "تاريخ" سره همجوليز (مشابه) دي، لکه واخلې په جرمني کې چې دواړو ته يوه يوازېنۍ نومونه (اصطلاح) "Geschichte" کارول کېږي، همدا راز په انگرېزي کې سره ډېرې نژدې دي او هغه دا چې کيسې ته Story وايي او تاريخ ته History.

په هره توگه تر څو چې دغه ويند، انديال او فرهنگيال ژوندي دي، دا کيسې او دا تاريخ يې هم رانغوښتونکې او بشپړېدونکې نه دي. له هغې لومړي سباوونه چې وگړو د ځمکې پر مخ ساکبلي، راگن شوي، راگډ شوي، يا په بله ژبه گډ ټولنيز ژوند يې رانلولي، سم له سمونې ورسره د ژبې او اندې (تفکر) پيلامه رانستې او له دې سره يې ساندي او سندري، شعر و کيسې او نورې هنري او پوهنيزې ښکارندې رامنځته کړې، بيا يې ورته پر له پسې وده وش ورکړې او پراختيا او پرمختيا ته يې رسولې دي. خو د دغو ټولو ښکارندو (پديدو) رښتيني بشپړتيا يې او پرمختيا يې بهير له هغه مهالېر سره راپيلېږي چې وگړنۍ ټولنه له هوسا او ساهو ژوند و ژواک څخه پار کيزو (طبقاتي) ناخوالو او نادودو ته رالېږدېدنه مومي او له توپير، اړ وېش، اخ و ډب، ښکېلاک و زېښاک او نورو ناخوالو او ناوړينو سره لاس و گړېوان کېږي.

له همدې کبله کله چې په هنري او بيا ادبي زېږندو غږېږو، کره کتنه او ارزونه يې کوو، نو زارو دې ته اړوڅو چې له ټولنې او ټولنيزو نابرابريو او ناندوليو سره ورته تړاو ورکړو او هر خېل (ژانر) يې د ټولنيز او بيا پار کيز چاپيريال په دننه کې تر سپړنې او څيړنې لاندې ونيسو. يوه هنري-ادبي زېږنده او بيا يې زېږندوی له دغه منطقي پړاوه پرته او په گوښې (مجرده) توگه کره کېدای او ارزول کېدلای نه شي، که يو څوک کره کتونکې دغه اړيکې يا تړاو په پام کې نه نيسي او يا ورته دومره ارزښت نه ورکوي، پورښتني کره کتونې او ارزونې يې بللای نه شو، د داسې ليدتوکې څښتنان له آره د دغې هرې زېږندې سرچينه له ټولنيز چاپيريال د باندې لټوي او په دې توگه ورته د يوې پنځ باندې (ماورای الطبيعة) ښکارندې په سترگه کوري، مانا دا چې له رښتينوالي (واقعيت) ښتې او ناشونې شونې کېدل غواړي او له دې سره هممهال د "هنر د هنر" يا "ادب د ادب" ادب لپاره يې سوله او يې زياته ليدتوگه بيا بيا راغبرکول.

له نولسمې پېړۍ راهيسې چې لومړی ځل په لويديزه نړۍ کې د اوږدو کيسو يا داستانونو "ناولونو" څه نا څه تر دوه پېړيزې مخينې را وروسته لنډه کيسه رامنځته شوې،

متې د شلمې پېړۍ له پيله يې له ناول سره همزمان پښتو ته هم لاره موندلې ده، خو لومړۍ نيمه پېړۍ پرمختيايي پړاو يې ډېر ځنډنی راغلی او متې د دويمې نېمايي او په ځانگړي ډول په وروستۍ څلورمه کې څه نا څه گرندۍ شوی او دا دی د درېيمې زری په درشل کې يې دا هيله نوره هم پياوړې کېږي چې لږ تر لږه د سيمې په کچه د سيالۍ ډگر ته راگډه شي.

په دې کې هم څه اړنگ پراگک نشته چې لنډه کيسه يا داستان يا په کښنۍ اردو آرې نومونه "افسانه" د ناول، نندارې او فېلمنامې تر څنگه دېخوا ته مخکې را دود شوې او تر اوسه ورسره له دې پلوه لا پوره د سيالۍ جوگه شوې نه ده. خو له دې سره سره تېرو دوو انقلابي او انقلابي ضد لسيزو، نه يوازې نور ادبي خېلونه او په تېره شعر له څومره ييز او څرنگيز پلوه يو واريږ بدلون او خوځون سره مخامخ او نور هغه زوړ دود وېدل مات شول چې يوه ادبي ناسته غونډه به يوازې او يوازې نظم و شعر ته ځانگړې کېده، خو له ښه مرغه پکې نن سبا کيسې ته هم ځای ورکول کېږي او د شعري غونډونو تر څنگه داستاني غونډونه هم لږ و ډېر خپرېږي، همداسې يې د غور چانونو په برخه کې هم درواخله.

ښاغلی حفيظ الله تراب هم له هغو گڼو داستان ليکونکيو څخه دی چې د تېرو خوځنده لسيزو ناخوالو او ناوړينونو ورته قلم په لاس کې ورکړی او يو تکړه رياليسټ ليکوال يې ترې جوړ کړی دی. ده د يو پر له غښتي ام ډېر کاري داستان ليکونکي په توگه پېر دې پوره لاسبری موندلی چې د ژبې منځپانگې، ښکلايز اړخ او پيغام تر څنگه اړوند چمونه او تخنيکونه هم تر ډېرې کچې راخپل کړي، په تېره تېره تلوسه Suspence، غوټه اچونه او پړانسته، او کرکتر جوړونه کې يې زياتره زېږونې د پوره ستاينې او ارزونې وړ دي.

د دغې ټولگې د څو ځال ځال بېلگو له پرتلې يې را ته دا پوره جوته شوه چې د خپل مهال او چاپېريال په انځورگرۍ کې يې پر له پسې پرمختياوې په برخه شوي او ورو ورو له سياسي ډوله کيسو څخه يې پخوا او سېمبوليکو هغو ته پرمخ يون کړی دی، د ساري په توگه يې "اس" (د اوښکې د کيسو ټولگې) او "پر" تر منځه دغه توپير له ورايه ښکاري او دا هيله نوره هم راپياوړې کوي چې به دې ادبي ډگر کې زموږ تکړه ليکوال لا زياتې برياوې او وياړونه لاسته راوړي او له دې سره خپله مورنۍ او بلرنۍ پښتو له نورو يادو ژبو سره د سيالۍ په ډگر کې ودروي.

د حفيظ الله تراب پر مخ د لازياتو ارتو بيرتو ځنډونو او لرلیدونو په هيله.

پوهاند دکتور مجاور احمد زيار

پېښور - پښتونخوا

د اپريل نهويشتمه، ۲۰۰۰

دويمه لورينه

د ۱۳۵۹ مې و، پېښور ته د راتگ مې ايله کال نيم تير و، په پوښتنه پوښتنه مې د پښتو د حماسي لنډو کيسو اتل ليکوال ارواښاد ميرمهدي شاه مهدي د پېښور ښار د گينته گر په "باتور الکتریک" کې پيدا کړ، لومړني کاته مې وو ورسره، خو د هنرمزيو وبله داسې ترلې ښودو، لکه له عمرونو سره چې پېژندوی وو، تر پېژندگلويزو خبرو وروسته خبره پر کيسو او د کيسو پر رغښت راسوره شوه. ما له پاچا صاحب نه پوښتنه وکړه چې:

تاسې دا دومره کيسې او کيسه ييزې ټولگې پر پښتنو لورولي دي، خو دا مو ور ته نه دي ښودلي، چې کيسه ليکل کيږي څنگه؟ پاچا صاحب وويل:

موږ ته د کيسې "اصلاح" ارواښاد کامل صاحب راکوله؛ خو چې ورته و به مو وويل، پخپله خو هم همداسې يوه کيسه وليکه چې ته يې موږ نه غواړې. هغه به وويل، زه کيسه پېژنم خو ليکلې يې نه شم. بيا مې پاچا صاحب وپوښته، چې پر تا د دې دومره گڼو کيسو دا اوريا (اورښت) څنگه اوري؟

هغه وويل:

دا کيسې چې څومره تاسې ته راغونډې او گلغونجه ښکاري، ټولې داسې راغونډې نه دي را باندې کېوتې، په دې پسې ما ډېرې د وسپنو خپلې سولولي دي، په شپو شپو مې لټه کوله، د يوه بوډا يا بوډۍ په خوله کې به مې گوتې وهلې، چې خپل تېر وختونه او خواږه يا ترخه يادونه را ته تېر کړه، هغوی به کله ډير څه وويل، خو ما ته به يې د خاطر د "تورو کانو په غره کې" متې "جو دانې قدر يو لال" په گوتو راغی. او دومره څه به ترې جوړ شو، چې اوس يې تاسې د دې څو ټولگو په بڼه وينئ او لولئ.

خو يو ارمان چې اوس راځي هغه دا دی، چې: اوس چې ستاسې په راتگ له هر "مهاجر" سره د لسگونو کيسو تومنه او زړې پراته دي؛ نو موږ يې د ليکلو او قلمبنډولو متره په خان کې نه وينو.

دا مې په دې پورې وويل؛ چې هسې خو هم د ننني سترې انسان په سينه کې خرورونه کيسه ييز توکي خوندي دي؛ خو د اسکيرلي او رنځيدلي افغان اولس غليل غليل سينې خو د ادب د هر خېل د پنځونې مورينه ده؛ خو بس يو ملا فاروق پکار دی، چې د کنز په مسالو مو پوه کړي.

وايي چې خټکل يې زمريو نه وي، د ملا فاروقانو څه کمې دی، شکر دی د حفيظ الله تراب په څېر که په سلگونو نه وي؛ نو تلگونو خو ډير ځوانان قلموال فرهاديان لرو، چې د ټولنې د کيسو بيستون د قلم په تېڅ سوري کوي.

د ښاغلي تراب د لنډو کيسو دا دويمه ټولگه ده، چې پر موږ يې لوروي. له دې وړاندې يې په "ورکه" پسې د قلم پيلوڅی راخيستی و او په موندو يې بريالی شوی و. دا دی د دې (د پرېستې خواب) ټولگې زيری يې هم راباندې وکړ، زه د ده د دې زيری په خوښۍ کې همدا خواب لرم؛ چې:

زيری دې پر هغه زوی شه، چې ستا پر ځای يې ستا اندو قلم زيږوي. تراب چې څومره زه د يوه هنرمن په توگه پېژنم؛ نو د نظم او نثر دواړو متره مې پکې ليدلې ده، خو زه يې نثريپ پنځونو په تېره لنډې کيسې ته ډير غوړېږم او تل مې هڅولی هم دی، ځکه د لنډې کيسې لپاره چې د کومې ژبې اړتيا ده، هغه ده او د ده قلم ته پاک خدای په خوله کې ايښې ده. که سترې نه شولکه چې د څه وخت لپاره "سترې" شوی و نو: دنيا په اميد خوره شي.

په پای کې ده ته د نوې کيسه ييزې ټولگې مبارکي واييم او هغه چا ته خپرونه غواړم چې دی يې د دې کيسو د چاپ پر غره وڅېړاوه.

زه بر له تا وړم، ته بر له عمره

په هنري پنځونو د يوه سينگارلي هېواد او ټولنې په هيله

په مينه

محمد آصف صميم

۲۵/۲/۱۳۷۹

پېښور

له قبره راووتم

مرګ دهر ژوندي بد ايسي او که داسې نه وای نو موسی "ع" به دخلکو خبره حضرت عزرائیل په څیږه نه واهه. خودا رښتیا ده چې له "پښې تېښته نه وي". ما که هر څو له ورتللو ځان ساته خو نصیب کابل ته بوتلم. ما کابل ته ځکه زړه نه ښه کاوه چې هلته به هره ورځ ډیر خلک پخپلو وینو لمبیدل - ما خدی خدای کول چې داجلونو له ښاره خپلې پښې ژر سپکې کړم. خو انسان له خپله نصیبه نه وي خبر، او یوه ورځ چې د ښار په یوې څلور لاري کې رهي وم نو نابیره مې د پښو سره یوړوند توغندي وچاود او لږه شیبه کې مې هغه پښې چې په جهاد کې یې ډیرې مزلې کړې وې بېگناه په وینو رنګ رنګ شوې - ما کې د حرکت هېڅ مټره نه وه. دخلکو دې کور آباد وي چې روغتون ته یې یو وړم. تر سر سري معاینې وروسته ډاکترانو وویل: مړ دی ما ډیر کوښښ وکړ چې څه ورته ووايم - خو افسوس چې هېڅ خبره مې نه شوه کولای.

خلکو له روغتونه رهي کړم. په ټوله لاره کې هغه کار ته ډېر خپه وم چې په ژونديني ترې هم ما امان غوښت. زما دمړي غسل ډیرید راته او د شهادت مرګ مې په دې خوښیده چې غسل پکې نه وي. زما جنازه کیښودل شوه - په زړه کې مې ډیر کوښښ وکړ چې چغه کړم او خلکو ته ووايم چې دخدای لپاره: زه لا ژوندي يم - غسل مه راکوئ خو ژبې مې بیا راسره نا ځواني وکړه او هېڅ یې ونه ویل - زه لا دغسل په غم کې وم چې دې کې ملا صیب وویل: خبرې یې نه دي کړي - غسل مه ورکوئ - ددې خبرې په اوریدو سره مې په زړه کې د ملا صیب نه ډیره مننه وکړه. تردې وروسته

زما د لمانځه مراسم سرته ورسيدل او چې څنگه په لحد کې کيښودل شوم نو دا څاري ځل لپاره مې ډېره هڅه وکړه چې خلکو ته په چغو چغو ووايم: دخداي لپاره مامه ښځوئ. زه لا ژوندی يم - خو افسوس چې ژبه مې بيا هم گونگه پاتې شوه - لږ شېبه وروسته د لحد د بندېدلو کار پيل شو - خود لږگو پرځای مې د کبار د اوسپنو آوازونه واوريدل او دا ځکه چې د غرونو ټول لرگي تالاشوي وو خوښه وپنه بدل کې يې د هېواد هرڅه کبار کړي و، نو ځکه زما لحد دفابريکو او دولتي موټرو د کبار په او سپنو بند شو - وروسته راباندې خاورې واپول شوې - څه شېبه وروسته اسماني پوښتونکې راغلې - څرنگه چې دنيا کې ژوند مې په مظلوميت کې تير شوې و او چاته مې څه نه وو ويلی نو ازموينه مې ډيره ښه تيره شوه - ددې په بدل کې زما د لحد ښی اړخ ته يوه کرکۍ جوړه شوه ډېر خوشالونکي څيزونه مې پکې وليدل خو په همدې وخت کې مې داسې څه هم وليدل چې له ويرې يې زما وينتان نيغ نيغ ودرېدل. ما دخپلو گاونډيو مېرو هر څه ليدل زما گاونډيان زياتره د هيواد ځاينان او غداران و او کله چې يوه ته سزا ورکول کيده او هغه له ډيرې ويرې او ناشنا هېته په زوره کړيکه کړه نوله ويرې ما هم له خپله ځايه ټوپ کړ - له دې سره مې سر له دېوال سره ولگېد او له ډېره درده له وېروونکي خوبه را وېښ شوم او له قبره راووتم.

شهادت ورځپاڼه کې خپره شوې

جلال اباد - ۱۹۹۵

غرور

د پېښور ښار کې پيريانو تنورونه اچولي و. هغه چې څنگه درملتون ته ورننوت نو داير کڼديشنر سره هوا يې پر تاوده بدن دومره ښه وليگده چې خپل دوست ته يې تر کار دمخه په لږه شيبه کې زړه ډيرې دعاگانې وکړې. هغه په درملتون کې د مياشتې په پنځه سوه روپو نوکر شو - روپۍ لږې وې، خو چې ځينې اسانتيا وې يې وليدې نو په دې هم خوښ و. سره هوا او ديخچال سرې اوبه د پېښور په سخته گرمۍ کې لوی غنيمت دی. هغه کله هم مزدوري نه وه کړې. په لومړيو ورځو کې به ډېره وارخطا و. په درملتون کې په سلگونو دواگانې وې. هغه به ډېر کوښښ کاوه چې د دوکان څښتن ورته گوته ونه نيسي. ورو ورو له کار سره اشنا کېده. د درملتون څښتن هم ښه سړی و. د دنيا ډېرې سرې، تودې يې ليدلې وې - په دوکان کې به ورسره زامن هم و. شريف دهغه له کړو نه راضي و. دهغه زړه و چې تر ډېرو کلونو د هغه سره کار وکړي. خو کله چې به يې پرې کوچني زوی امر وکړ نو دهغه زړه به سخت درد وکړ. ورو خپلو مجبوريتونو د داسې امرونو سره هم اشنا کړ. هغه اوريدلي و چې صبر د برياليتوب اصلي راز دی. خو لږې ورځې وروسته چې هغه ته څه ورپېښ شول نو د صبر ټولې پولې يې ونږدې. هغه ډيرې خندا گانې وزغملې خو اخر هرڅه حد لري!! هغه نور نه شو کولای چې دڅو روپو لپاره دې هره ورځ خلک ملنډې پرې ووهي. کيسه داسې وه چې يوه ورځ د درملتون د څښتن زوی راغی - هغه ته دا تر نورو زامنو ډېر مگران و. په کوم هوايي پوهنځي کې يې زده کړه کوله.

هغه د چا خبره تر نورو ورونو ډېر سمارت و. هغه د پلار په چوکۍ کیناست. لږه شیبه وروسته یې چوکۍ وچوروله، او چې څنگه یې پر

شریف سترگې وښتې او کښته پورته یې ورته وکتل نو یوه کبرجنه خدا یې وکړه.

شریف دا هر څه ولیدل خو ځان یې ناگاره کړ. لږ وروسته هغه بیا ورته حرکت وکړ او دخدا سره یو ځای یې پلار ته وویل: دا څنگه کپړې یی اغوستی؟" شریف خپل ځان را ټول کړ. تر پښو پورې یې لا خپل ځان ته د محرومیت په نظر کتل چې پلار یې هغه ته وویل: ولې ښې ټيک ټاک دي. چا پورې مه خاڼده، هلك یو ځل بیا شریف ته وکتل او پر شونډو یې لاد تبسم خپه خپره وه چې شریف ورته په کراره وویل: که زموږ ملک جوړ وای ما به هم فاکولته ویلې وه - دفاکولتې خبره نه وه سمه دخدا چینه وه چې له دې سره ټولو د خدا نه خپل تشي ونیول. په شریف دا خدا ډیره بده ولگیده. هغه ته په دې خبره کې د خدا هېڅ څه نه ایسېدل. هغه دخپل زغم مراندې رابنکلي خو سره له دې دهغه زړه په دې بیخایه خدا ډېر خپه و. هغه هلك ورنه په داسې حال کې چې له ډېرې خدا یې له سترگو اوبه بهیدې وپوښتل: یار دا فاکولته څه شی دی؟ که دشریف وس وای نو تر هر څه دمخه به یې د هغه سابه په مالگه کړي و. خو هغه ورته یوازې همدومره وویل: تاسو ورته کالج وایاست او موږ فاکولته. دا خو کومه د خدا خبره نه ده. دا خو انگلیسي کلیمه ده. خو کانه ته ډول وهل څه مانا لري؟ د شریف خبرو په هغه هېڅ اغیزه ونه کړه. هغوی ټولو تر مازیگره دهغه پورې ښه وخنډل. سهار چې شریف کار ته راغی نو هغه هلك ورته وویل: څنگه ده فاکولته؟ لږ وروسته یې یوه کارتن ته اشاره وکړه او ویې ویل: دا فاکولته د هغې بلې فاکولتې دپاسه کیږده او بیا دواړه فاکولتې د چت دفاکولتو

سره يو ځای کړه. له دې سره بيا ټولو ښه بيدريغه وخنډل، خو دا ځل د درملتون څښتن ته هم خدا ورغله. شريف بې له صبره بله چاره نه

درلوده. دا ورځ هم د فاکولتې په خداگانو تر مازيگره ورسیده. هغه چې کله کور ته راغی نو کرئ شپه يې خوب ونه کړ. ټوله شپه بيخايه سپکاوي ارام ته پرېښود. سهار يې تگ ته زړه نه کيده. دهغه په سلو رگونو کې يو هم تگ ته جوړ نه و. خو بيا يې زړه کې وويل چې دا پېښور دی. داسې کارونه پکې په بخت موندل کېږي. او دغسې هغه خپلو مجبوريتونو بيا درملتون ته وروست. خو دا ځل چې درملتون ته ننووت نو هغه هلک تر هر څه دمخه يخچال ته اشاره وکړه او په خدا ډولنه توگه يې ورته وويل: ددې فاکولتې نه په فاکولته کې اوبه راوړه. او پام چې نورې فاکولتې ماتې نه شې. د درملتون ټولو خلکو د پروڼ په څېر ښه په زوره بيا وخنډل. خو دا ځل د شريف د زړه پر کور زلزله راغله. دهغه احساسات توپانې شول. يو ځل خو يې زړه کې وگرځيدل چې راشه پرې ورمنده کړه. له ستوني يې کلک ونيسه او د درملتون ټولي بوتلې يې په سر ماتې کړه. او ورته ووايه چې بې تهذيبه! ټوکه هم اندازه لري. ته ما پېژنې چې څوک يم؟! خو هغه بيا خپل قهر مهار کړ، خو داځل د پروڼ په څېر نه و. دهغه مخ له غوسې تک سور شو. سترگې يې دهغه په سترگو کې ښخې کړې. هغه دافغانيت ټول جرئت پخپلو سترگو کې ځای کړ او ورته يې په سره سينه وويل: ماله حاجي صاحب نه اوريدلي چې ته يې تر ټولو زامنو هوښيار او ډکي يې. ماشا الله دلور و زده کړو څښتن يې، خو اوس زه تاسره يو شرط ږدم. زه له تانه لس پوښتني کوم. که يوه دې هم جواب کړه نو زما دا وعده ده چې تر مرگه تاسره بې له روپو کار کوم. او که يوه دې هم ونه ويله نو بيا به چا پورې نه خاندې. د شريف دې خبرو په ټول درملتون کې

يوه درنه چوپتيا خوره كړه. او مخكې له دې چې هغه هلك وعده وكړي پلار يې وويل تيك ده. دهغه پخپل زوى ډير باور و. هغه ته

خپل زوى نابغه ښكاري ده. د هغه نور زامن هم شريف ته څلور سترگي شو. هغوى ته شريف يو نالوستي او ناپوه مهاجر ايسيده. هسې خو ددې ځاى تر پامه ټول مهاجر ځنگليان وو. خو خبر نه و چې "ليونى د كلي پورې خاندې او..." لږه شيبه وروسته ديوه بي وطني مهاجر او د وطني مغرور تعليم يافته تر منځ د پوهې سيالي وه - رښتيا هم لسو پوښتنو كې ديوې سهې خواب ويل هغه په فكر څه گرانه خبره نه وه. هغه سپيرينگى چوكى راوگرځوله او په كبرجن ډول يې وويل: تيك ده كابلېه! تپوسونه دې وكړه. شريف ځان سنجيده كړه او ورته يې وويل! لومړى ستا په انگليسي كې پوښتنه كوم: دا جمله څنگه سواليه كيږي؟ اوبه راكړه هغه دجملې په پيل كې كله Did كله Does او چې نور بې جوابه شو نو Will يې استعمال كړ؟ خو دا هر څه غلط و. له دې سره شريف ورته وويل: حاجي صاحب خو ستا ډېر صفت كاوه، خو چې د انگليسي دې دا حال وي، نو... ښه بله پوښتنه: بجلي برېښنا، تعريف كړه؟ دې ته يې هم هېڅ ونه ويل تردې ځايه د حاجي صاحب او زوى رنگونه يې والوتل. ښه جناب! دريمه پوښتنه داده چې په ضرب كې د ضرب حاصل ډېر ډېرې اته انې چې له څلورو انو سره ضرب شي ولې څلور انې كيږي؟ ددې پوښتنې جواب ته هغه هم گونگ شو او د حاجي صاحب شونډو هم پتري نيول شروع كړل. ښه زما بله پوښتنه له تاسو نه داده چې: اور وركي ولې رڼا كوي؟ هغه ددې پوښتنې جواب ته په كمزوري اواز وويل: خداي پكې رڼا كوي. شريف ورته وويل دا سهې ده چې هر څه خداى پيدا كړي خوددې سبب څه دى؟ له دې وروسته ورته شريف وويل! ساينس كې خو دې نام خدا سل نومړي يووړي -

دا راته ووايه چې هغه كوم ښار دی چې تیرافیک یې ملاحان دي؟ دې پوښتنې ته هغه هلك را ټوپ کړ. هغه فکر وکړ گنې شرط یې وگاټه

په لوړ غږ یې وویل: سوډان له دې جواب سره حاجي صاحب هم خپل زوی ته موسکې شو خو شریف ورته وویل افسوس چې ته دهیواد او ښار توپیر نشی کولی او له ټوکونه یې ورته وویل! ښه ده چې گوريك دې ونه وایه. په دې ډول نورې پوښتنې هم بې ځوابه پاتې شوې. هغوی ټول داسې ښکاره کېدل لکه روح چې ترې الوتي وي - د حاجي صاحب په لومړي ځل د خپل زوی نه زړه تور شو او ورته یې وویل چې ما درته نه ویل چې چا پورې مه خاڼده. له دې سره شریف راغی او هغه ته یې وویل: اوس که ماته د پنځه سوه په ځای پنځوس زره روپۍ هم راکړې، نو زه تاسو سره کار نه کوم - هغه خپل لاس وړ اوږد کړ او ورته یې وویل! گوره شرط هیر نه کړې... د خدای پامان.

غازي ورځپاڼه کې چاپ شوې

۹۹۱۲۲۹

پېښور - څمکنی

سپينه خولی

هغه چې به سترې ستومانه دخان صيب له كوره راغله نو جميل به يې له لمنې دواړه لاسونه چاپيره كړل او له دې سره به يې په كوچنۍ اوخوږه ژبه ورته وويل: زما سپينه خولۍ؟ دزرغونۍ سره به له بهانو پرته بل څه نه و. له واړه به يې تندۍ ته پس وركړ او په غولونكۍ ډول به يې وويل "ميرات دې شي، دا څنگه فكر دى." خو هغې به لاسوې خبرې نه وې كړې چې جميل به منډه كړه، مور ته به يې شاكره او ديوال ته به مرور ودرېد. خو ترڅو چې به هغه ژړل زرغونه به بيا وررسيدلې وه.

د هغه سپين مخ او غټې تورې سترگې به يې ښكل كړې او په دې به يې دلاسا كړ چې ګواکي سبا يې ورته حتمي راوړي. خداى خبر دهغه سپينه خولۍ څنگه خوښه شوې وه. دهغه دا خوومه ورځ وه چې له موره يې سپينه خولۍ غوښتله. كه د زرغونې وس واى نو جميل ته به يې ټولې جامې له سرو زرو جوړې كړې واى. هغه د هغې د شهيد څښتن د ياد يوه نښه وه. جميل هغې ته له ځان او جهانې گران وو. خورښتيا "اوبښ چې په پيسه شي او پيسه نه وي نو".

هغه دخان صيب په كور كې يوازې په پاتې شونى كتغ او ډوډۍ مزدوره وه. دهغې لپاره پنځلس شل روپۍ هم لوى غرو. گنې د جميل ديوى شيبې په مروړتيا به د زرغونې زړه ټوله ورځ ناآرامه وه ورځې شپې تېرېدلې. څومره چې به زرغونې جميل ته د درواغو وعدې وركولې هومره به د جميل مينه او تلوسه د خولې سره پېرېدله.

د خدای کارونه وچی یوه ورځ دخان صیب زړه پر زرغونی
 وسو. د سرسایې څه برخه یی زرغونی ته ورکړه. هغې خان صیب په
 ډیرو دعاگانو ولمانځه. په دغه ورځ یې له هغه لږه وختي اجازه
 واخیسته. په بیړه بیړه دکلی دوکان ته ورغله. یوه ښکلی سپینه
 خولی ئی رانیوله. په دغه ورځ که هغی له ځانه مرغی جوړولای
 شوای نو د جمیل لپاره به یې کړی وای خو اوس یی ایله په خپلو پښو
 لاس برو. په لږ وخت کی کور ته ورسیده. له دی سره جمیل ترې د
 پخوا په څیر وپوښتل: زما سپینه خولی؟ زرغونې خولې له پرونی
 بهر کړه. د پښو په سر کښیناسته. هغه ته یی ور په سر کړه او ویی
 ویل: "مبارک! زما زوی خو لکه شهزاده داسې ښکاري". جمیل یوه
 معصومانه موسکا وکړه لکه چې د مور په خبره شرمیدلی وي. او
 چې سترگې یې ښکته کړې نو زرغونې په غیر کې کلک ونيو، جمیل
 تر ماښامه څو ځله خولی په سر کړه او بیا به یې په تخرګ کې کلکه
 ونيوله.

د شپې یې خدای خبر څو ځله خوبونه ولیدل. کله به یې ځان د
 همزولو په منځ کې لیده چې خولی یې پر سر وې او کله هم یوازې. د
 خوب په یوه برخه کې یې یو همزولی ترې خولی وپوښتله. له دې
 سره جمیل چغه کړه. مور یې راویننه شوه. جمیل په ریدیدونکی غږ
 وویل: زما سپینه خولی! مور خولی ورکړه. هغه په خپل زړه پورې
 جوخته ونيوله او ویده شو. سهار د کلي ماشومانو د خوږ ترڅنګ
 لوبې کولې. اختر ته به دوه درې ورځې پاتې وې هر یو ماشوم به د
 خپلو پلرونو ستاینه کوله یوه به ویل ماته یې ښې جامې راوړې او
 بل به خپلې ستایلې. جمیل خپلې سپنې خولی ته دومره خوشاله و
 چې په منډه منډه د کلي د ماشومانو د لوبو ځای ته لاړ.

لې شېبه وروسته باد شو. د جميل له سره يې خولۍ په هوا كړه
خو لږ وروسته راپرېوته. هغه په وړه وړه منډه ورغی خو له دې سره د
باد بلې خپې خولۍ نږدې دېستې ته ورسوله. هغه بيا ورمنډه كړه.
خولۍ ته ورورسید، نږدې و چې ويې نيسي خو د باد بلې خپې يې
خولۍ له ګوتو يوره، خو دا ځل د باد خپه دومره مېړنۍ نه وه. ايله
يې ترې خولۍ پر ځمكه كولوله. جميل هماغسې ورپسې و. نور يې
نوزغم هم نه وهغه ته د زړه له تله ژړا ورغلې وه. داستې ايسیده چې
نور يې دمنډو توان نه و. خو خولۍ هم نوره پر ځمكه آرامه شوه. خو
دريغه!

كله چې جميل پر خولۍ تیتېده نو ديو كړنگ سره دورې
شوې. هغه په دوړو كې پټ شو. دورې لاپوره نه وې وركې شوې چې
د خان صيب د رمې شپون ورمنډه كړه. هغه چې جميل وليد نو په
وينوړنگ رنگ و. د هغه پښه ماین الوزولې وه. شپانه كوښښ كاوه
چې جميل يوسي خو هغه به ورته همدا ويل "زما سپينه خولۍ" له
دې سره شپانه اړخ ته وكتل. خولۍ پرته وه، او چې جميل ته يې په
لاس كې وركوله نو هغه ورته په سلگو سلگو وويل "دانه اخلم..
زما... خو... لى... سپ... ينه... وه".

جلال آباد - ۱۹۹۸

تحریر كې جاپ شوي

بښنه غواړم

تر اوږده انتظار وروسته زموږ پوهنځی بیا پیل شو. د سیاسي بدلون منگولو د پوهنځي تنی هم نه وې پریښې په درسي خونو کې بې له خو داسې چوکيو "لکه له خاورو چې راوتې وي" نور څه نه وو. ټوله خونه په خاورو داسې ککړه وه چې ژړنده ورپورې ناوې ښکارېده، خو موږ لا پر څوکيو نه وو ناست چې یو سړی راغی - تر سلام وروسته یې په بیرې وویل: پام پام! لږ صبر وکړئ چوکۍ ډېرې گردجنې دي. له دې سره یې په خپل څادر چوکۍ ژر ژر پاکې کړې او ویې ویل! اوس مهرباني وکړئ. مونږ هم بې پروا کېناستو، لږه شېبه وروسته راغلی سړی پر وړاندې چوکۍ موږ ته مخامخ کېناست. په خورا ښو الفاظو یې هرکلی راته ووايه. د هغه د خبرو انداز ته چې موږ ځیر شونو حیرانۍ په مخه کړو. خو د هغه څېر رنگ، ښکې، ډیره، خیرنه خولۍ، ننوتې سترگې، زړې جېامې او پیوندې خپلکې، بې له یوه چپراسي نه پرې دبل څه گومان کېدی شو؟ حیرانتیا مو په دې وه چې یوه نالوستي کله هم د ده په ځیر خبرې نه شوې کولای. زموږ په ذهنونو کې لا دا خبرې ځنګیدلې چې هغه وویل! زه ستاسو د ادبپوهنې د مضمون استاذیم - خو تردې ځوروونکۍ حالت دا و چې دهغه د سلام په وخت کې دهغه د بد مرغه بڼې له کبله مو ان هغه ته د سترې مشي لاسونه هم نه وو ورکړي.

موږ د گونگیانو غوندې غلې وو چې استاذ د پخواني او اوسني وخت د پوهنځي د زده کړې د څرنگوالي لنډې خبرې وکړې او په څو اسویلیو کې یې تیرې خاطرې د ارمان قبر ته وسپارلې. لږ

وروسته يې پر ادب رڼا واچوله - په خوږو او ظریفو ټکیو کې يې خبرې پرې وکړې. دلویو لویو فلیسوفانو نظریې يې څرکندې کړې. د

هغه وینا دومره زړه راکښونکې وه چې مې ټول ورته غوږ غوږ وو. خو ناڅاپه هغه په خبرو کې په ټپه ودریدو؛ د ښکلا د روښانتیا دیوه مثال د یادونې پر وخت ټکنی شو او وې ویل: بښنه غواړم لکه یوه ښکلې... له دې سره به یې زما تر څنګ محصل ته په یوه پیکه موسکا وکتل او غلی به شو - لږ وروسته د دې لپاره چې د ښکلا د ارزښت مثال یې پوره کړي وي بیا یې وویل: لکه یو ښکلې او بښنه غواړم لکه ښکلې... او د ښکلې له لفظ سره به یې بیا هغه ته وکتل او غلی به شو څو ځله یې بښنه وغوښته خو تر پایه یې د ښکلې نوم پوره نه کړ. خدای خبر چې په دې کې هغه ته څه ګناه معلومېده چې د ناست محصل له وېرې یې خپله جمله نیمګړې پاتې شوه اود تګ پر وخت یې بیا یې ورته وویل: "که کومه دیني تېروتنه رانه شوې وي نو بښنه غواړم".

وينه په تيلو کې

په هغه ورځ ډېرې اوبشکې وبهيدې بې شمېره سارې اسوبلي آسمان ته وختل، او داسې څوک به نه و، چې خپلو مشرانو ته يې بنسټري نه کولې. هسې خود لوی احمد شاه لمسي د انگرېزانو د ماتې وړکونکو اولاد او د روس د شپونکو زامن، وروڼه، خویندې او پلرونه هره ورځ په تورخم کې په رېړونو او کوتکونو وهل کېدل، خو په هغه ورځ چې څه پېښ شول، نو د چنگېز زړه پرې هم درد کاوه.

هغه پخپل راتګ ډیر پښیمانه و خو څه يې کړي وای؟ هغه باید د تیلو ډبه له تورخمه اړولې وای. د هغه سره د بېرته تللو روپۍ نه وې. هغه له خپلې مور نه په ډېرې زارې او خواږې روپۍ اخیستې وې، هغه داسې روپۍ وې چې له نورو سره يې توپیر درلود. مور يې د خپل شهید خاوند د خوښیو د شپو آخرنۍ نښه پلورلې وه. هغه ته د څښتن د لاس پاتې د سرو بندۍ له هر څه گرانه وه. خو چې خپلې مجبورۍ او دايمل زاریو ته يې وکتل نو په نیمایي بیه يې وپلورله. د هغه زوی به د اوو، اتو کلونو و، خو د لویانو په څیر همت یی درلود هغه مور ته ډاډ ورکې چې د ژوند جاله به نوره زه روانه کړم مور يې فکر وکړ، چې پېښور رښتیا هم د "پېښو" ځای دی. دلته ډوډۍ په "ټنډه نه په منډه ده" واړه واړه هلکان پکې گران گران کارونه کوي، روپۍ يې ورکړي او سهار وختي يې په ډېرو دعاگانو رخصت کړي، تر تورخمه د ايمل زړه په سینه کې نه ځایېده هغه اورېدلي وو چې افغانستان ډېر ښکلی دی. هغه د جلال آباد لیدلو ته ډېر ليوال و. يو نیم ساعت وروسته تورخم ته ورسېد، خو چې د هغه ځای حالت يې وليد، نو حیرانۍ په سر واخېست په تورخم کې د ډېرو خلکو ډبې په شا وې، ماشومان، بوډاگان او ښځو ټولو ډبې په شا کړې وې. هغه چې د تورخم د لويې دروازې اخوا موټر وليدل نو

نور هم حيران شو. د هغوی پر سرونو دومره ډېبې وې لکه له آسمانه چې پرې راوړېدلې وي، هغه هم ډېبه واخېسته. يوه چا يې پر اوږو کلکه وتړله او د ډېبو د خلکو په کتار کې ودرېدو. د هغه زړه غوښتل چې په يوه منډه له تورخمه واورې. خو له خپل نصيبه نه وخبر. هغه په دې نه پوهيده چې ډېبه نه بلکې غم يې پر اوږو ناست دی. لږ وروسته د تيلو ډېبو کسانو د تللو نيت وکړ خوله دی سره پری مليشو ناتاره وارونه وکړل، د ځمکې د مخ مظلومان بيرته په شاشول، خوايمل په تيل کې وغورځېد. يوه افغان له اوږو ونيو هغه ورته د حيرت په سترگو وکتل او دهغه په ښکلا او ماشومتوب يې آه تر خولې ووت. ايمل د نورو سره بيا ودرېد نيم ساعت وروسته هغوی بيا د تللو يرغل وکړ. خو داخل هم مليشو خپل زړونه يخ کړل، مگر څو تنه ترې واوښتل، ايمل لاهماغسې ولاړ و هغه تر غرمې څو ځله کوښښ وکړ، خو په هر ځل يې بخت ناځواني وکړه، د هغه زړه نور ډېر ډک شوی و، هغه پخپلو راتلو ډېر پېښمانه و، ښه و دوه بجې مليشو لويه دروازه افغانانو ته خلاصوله د ډېبو ټولو خلکو همدې ته انتظار کاوه، دوه بجې شوې له دې سره ټولو ورمندۍ کړې، ايمل هم داخل له ځنځيره تېر شو، خو دهغه منډه گړندۍ نه وه دهغه ملا د دومره پيټې توان نه درلوده، هغه له نورو وروسته و سره له دې توره يې وکړه لويې دروازې ته يې ځان ورساوه، خو لږه شېبه وروسته هغه څم وشول چې يې گومان نه کاوه، دوه درې گامه لږ به پاتې وه چې ملبشه پرې گوزار وکړ، هغه پر مخکې ولويد او چې تر څو پاڅېده نو د دروازې په خلاصېدلو تر لوی هجوم دمخه يو لوکس موټر په بيره را واوښت او چې ډرېور تر هغه ليده نو بيا يې په بدن ختلۍ و او دهغه وينه او تيل يو ځای د هېواد خاورې ته ورو ورو نږدې کيدل.

وصيت

هوا ډېره سپره وه خو دهغه ټول بدن خولۍ و. د بایسکل پایډلونه یی دومره ګړندي تاوېدل لکه دماشین څرخ چی چورلي، زنگي خپله خوله نه بندوله او تیرونو خو سم شنګار کاوه. ساو تیګاو چې دبنار په څلور لارې کې یې ودر اوه. هغه چې تر څو ځان خبرو ته جوړاوه نو د بونډۍ ږیرې په جرم یی څو ډرې وواهه. هغه له ډېرې غوسې د درد احساس ونکړ. په بایسکل یې بیا پښه واړوله. هغه غوښتل چی ډېر ژر کور ته ورسي خو لس دقیقې مزل به یې لاسه وکړی چې بایسکل یې په هغه ځنځیر کې چې د لمانځه لپاره پرې سړک بند شوی و ونښت او پر سړک پرمخ وغورځید. پښې او لاسونه یې ډېر ژوبل شول خوله وېرې ژر پاڅېد. نږدې جومات ته ولاړ او له نورو سره ژر ژر په لمانځه له ډاره بې اودسه ودرېد. په ټول لمانځه کې هغو خبرو ته فکر وړی و چې کلونه یې ورته انتظار کړی و. او کله چې امام صاحب لمونځ پای ته ورساوه نو د یوه اسویلي سره یو ځای یې شکر ادا کړ. هغه بیا په بیرې کور ته روان شو. کور ته یې لږ لار پاتې وه، خو په هغه ډېره اوږده شوه. د هغه ډېره تلوسه وه چې د خپلې مور خبرې ژر ژر واوري. خدایزده چې ولې یې دکلونو وعده نن ورځې ته ساتلې وه. هغی خپل زوی ته ویلی و چې وخت یی راغی زه به یې تا ته ووايم. څه به وایي؟ تر اوسه یې ولې نه ویل؟ په همدې سوچونو کې و چې د کور وره ته ورسید، خو لا ورننوتی نه و چې ډاکتر ورسره په دروازه کې مخامخ شو. هغه ورته غلی ودرید او لږه شیبه وروسته یې ورته په کراره او غمجنه بڼه وویل: ماڅو ویلی و چې ژر به راځی. ډېر دی ناوخته کړ او له دی سره دهغه له گوتو

د پرمختي خواب
حفيظ الله تراب
د دواخلته پرمخكه ولويده. او دمور وصيت يي په زړه تر مرگه داغ
پاتې شو.

۱۹۹۸ جلال آباد
گندهارا کي خپره شوي

انساني شيطان

کله کله دښمن هم ددښمن په مرگ خوابدی کېږي، خو په هغه ورځ چې کوم مرگ وشو، نو چا پرې هم اوښکه تویه نه کړه، بلکې د افسوس په ځای هر څوک په دې وژنه دومره خوشحاله وو، لکه له زړونو یې چې چا من من کانی لرې کړي وي. هسې خو په پیغلټوب کې هم د زرغونې حیا، شرافت او پاک لمنې په خپله کورنۍ او خپلوانو کې مثال و، خو د کله نه چې یې له اشرف سره واده وشو، نو بیا یې په ناپامۍ کې هم پلو چا نه وه لیدلې او څومره چې زرغونه په ښکلا او درنښت کې یې جوړې وه، نو دومره یې څښتن هم په ترانو کې تر او ښکلی زلمی و. هغه ته خپله مېرمن د دنیا تر ټولو ښځو شریفه او پتمنه ښکارېده او هغې هم اشرف د دنیا په شهزادگانو نه ورکاوه.

د خدای کارونه و چې اتلس کاله وروسته پر هغوی خدای د زوی مهرباني وکړه. خو حالات داسې راغلل چې اشرف په دې وخت کې د خارج د تللو تکل کړی و. د هغه که هر څو له خپلې مېرمن او کوچني ماشوم نه د تللو زړه نه کېده خو د ژوندانه ستونزو ورپسې هغه د چا خبره لرگی راخیستی و او د زوی د پیدایښت په لسمه ورځ له خپله کوره په یوه لرې هېواد کې مسافر شو، هغوی کله هم یو له بله نه و جدا شوی نو ځکه په لومړیو ورځو کې به یې زړه ډېر خپه و، خو په داسې وخت کې به یې ژر خپل ماشوم زوی راواخیست څو ځله به یې ښکل کړي او داشرف تسل به یې پرې وشو، څومره چې ماشوم لویده نو کړه وړه به یې هم پلار ته کېدل او ورو ورو د زرغونې د بیلټانه خپگان د نوی ماشوم په لیدو کمیده. خو درې میاشتې وروسته د هغه خوږه دنیا په داسې دوزخ بدله شوه چې وتل

يې لکه له مرگه تښتيدل و. هغه په داسې يوه شوم غم اخته شوه چې کله يې تصور هم نه و کړی. هغې په ورځو ورځو خدای ته ډېرې پټې ژړاگانې وکړې او دومره زاری يې وکړې چې خپل ناخاپي مرگ يې خپل اخرنی سعادت گانه. خو چې بيا به يې پام شو نو مرگ ورته هم دخپل مېړه لپاره د قناعت وړ نه ښکارېده. هغې که به هر څومره د اشرف لپاره په ذهن کې د خپل عصمت دليلونه جوړ کړل خو بيا به يې هم تسل نه کيده.

هغه له خپل خدايه پخپل شوم سرنوشت ډيره خپه و. هغه په يوه داسې شرم درې مياشتې وروسته اخته شوه چې چا يې فکر نه کاوه خو کله چې به يې خپل خدای ته ډېر وژړل او خپله پاک لمنې به ورته معلومه شوه نو بيا به يې داسی گنله لکه چې دا هر څه پرې له اسمانه زالويدلي وي. ژړه کې به يې ويل چې اشرف ته به څه وایم؟ آيا زما د لپو او غيرت انجام همدا و؟ زه خو هېڅ بانه نه شم جوړولی. هسې خو که ښځه بزرگه هم شي د نرانو تر فکره ناقصه ده. که زه ورته ډېره وژاړم، ډېر ثبوتونه ورکړم خو هغه به ووايي چې: "لعنت بر زن نيك" په لومړيو ورځو کې خو زرغونې ته خپل پټ غم هسې وهم ښکارېده، خو چې څومره ورځې تېرېدلې، نو شکونه يې په يقين بدل شول. او کله چې يوه ورځ ډاکتر ته ولاړه او هغه دېل ماشوم په نس کېدو ورته وويل نو په کلينیک کې يې يوه سوي کړيکه وکړه. څو شيبې وروسته چې له سترگو يې د باران په څير اوښکې بهيدې په ژرغوني غږ يې وويل ډاکتر صاحب! زما خو خاوند هم نشته او چې اشرف تللو نو دا زوی مې دلسو ورځو و. دا څنگه کيدای شي؟ له دی سره هغه ژر را پاڅيده په کور کې يې ټوله ورځ په سرو سرو وژړل خو څه پرې؟ دا ورځ په هغې هم د قيامت په څير اوږده تيره شوه خو زړه کې وويل چې ځينی وختونه ډاکتران هم نه پوهيږي کيدای شی بله څه ناروغی ولرم. هغی خپل ځان ته

پخپله ډاډ ورکړي خو د ډېر تسل لپاره په سبا ورځ بتل کلینک ته د معاینې لپاره ولاړه. نتیجه یې پرونی و. ورته وویل شول چې ستا ماشوم په نس دی. د دريو میاشتو ماشوم. تر دغه وخته زرغونې خدای ته په زړه کې ډېرې زاری کولې خو چې تر معایناتو وروسته ورته دې ډاکټر هم د حمل وویل نو دهغې سترگې سپینې شوې او په لږه شېبه کې یې هوښه شوه. تر ښه کېدو وروسته ورڅخه ډاکټر وپوښتل: ولې؟ څه علت دی چې...؟ زرغونې ځواب ورکړ: ډاکټر صاحب د اڅنگه کېدای شي چې د ښځې دی خاوند نه وي او ماشوم دې یې په نس شي؟! ډاکټر صاحب په ما رحم وکړه، زما ډېر غیرتي څښتن دی. هغه به له غمه مړ شي او له دې سره یې د خادر پلو سترگو ته ونیو. دې وضعې پر ډاکټر هم اغیزه وکړه دهغې پېژور غم خواږدی شو او ترې وپې پوښتل: چا کره خودې کله شپه نه ده کړې؟ نه ډاکټر صیب! کله مې هم چا کره شپه نه ده کړې. چا سره اوسېږي؟ خپل کور کې. په کور کې درسره نور څوک اوسېږي؟ یوازې زه دا ماشوم او بل زوی مې. بل زوی دې څو کلن دی؟ څه دپاسه اتلس کاله عمر لري. تر دې پوښتنو وروسته ډاکټر څه شېبه غلی شو، تر یو څه تفکر وروسته ډاکټر ورته وویل: ډوډۍ یو ځای خورئ؟ نه زوی مې د شپې کور ته ناوخته راځي هغه هر وخت په ښار کې ډوډۍ خوري. تر دې پوښتنې وروسته ډاکټر لږ نور سکوت وکړ او بیا یې وپوښتل! تا ته خو د شپې څه نه درکوي؟ نه نور هېڅ هم نه راکوي یوازې یو گیلان شربت راته هر ماخوستن راکوي. ته یې څښی؟ هو! داوډ پیرزوده هره شپه یې څښم. دلته ډاکټر بیا غلی شو. ښه خورې! نن شپه یې چې درته راوړ مه یې څښه. مخکې ډېر د هغې غوندې بل شربت جوړ کړه او د زوی شربت دې ماته راوړه. ښه ډاکټر صیب خدای دې درسره ښه وکړي. د شپې هغې په لږه شېبه کې په داسې حال کې چې د زوی یې پام نه د هغه گیلان یې خوندي

کړ او هغه بل گيلاس يې چې هماغه رنگ يې درلود پر سر راواړوه. د تېرو شپو په څير په کټ کې خوره وړه پرېوته خو سترگې يې نه ورتلې. زوی يې په کوټه کې ته راته. يو سگرت به يې لانه و څکلی چې بل ته به يې اور لگيت وواهه. هغه حيران و چې نن شپه زرغونې ته خوب ولې نه ورځي؟ هغه تر ډېره انتظار وکړ، خو نن شپه زرغونه د نورو شپو خلاف ويښه وه. اخر يې زوی ستړی شو او وېده شو سهار زرغونې گيلاس ډاکټر ته يووړ. لږ وخت وروسته د شربت د معایناتو پاڼې ډاکټر ته راوړل شوې. زرغونه هکه پکه ناسته وه. هغې ډاکټر ته حيران حيران کتل چې ډاکټر ورته په خوشحاله بڼه وويل خورې! هر څه معلوم شول. تاته چې کوم شربت هره شپه زوی راوړ هغه شراب دي او داسې شراب چې خطرناک نشه يې مواد پکې دي چې تر ډېرو ساعتونو پورې يې له استعماله وروسته انسان په ځان نه پوهېږي. زه نور نه پوهېږم چې په دې کې به ستا د زوی څه مقصد وي؟ هغې د ډاکټر له پيرزوينو ډېره مننه وکړه خو ورسره يو بل څو وونکی غم نوره هم پرې دنيا وگرځوله. هغې ته هغه د مخکې د مخ تر ټولو لوی شيطان ښکاره شو. هغه هېچا ته هم د زوی د جنایت څه ونه ويل خو يو مرموز گونگوسی په ټول چم کې خپور و. خو زوی يې لانه و خبر چې گنې مور مې را باندې خبره ده. هغې د کور تر اتگ دمخه اشرف ته تيلفون وکړ. څو ورځې وروسته هغه کور ته راوړسېد. هغه خپل زوی ته ډېره ښه ډالۍ راوړې وه دهغه په ليدو يې د هغه بې ضميره په سر کيښوده او چې تر څو د کلي خلک رارسېدل نو دهغه سر يې په يو شاجور مرميو بيا چاڼي چاڼي کړې و او د کلي خلکو به ويل رښتيا چې پر دې راوړی نه خپلهږي. گنې اشرف او مېرمنې ته خو حضرتي مزدور له خپله زويه کم نه و او د کلي ډېرو خلکو ته لا معلومه نه وه چې گنې هغه يې زوی نه دی،

حفيظ الله تراب

د پښتې خواب

خلکو چې هر څه ويل اشرف د زرغونې راتلونکې ژوند ته لکه لېونی

په فکر ولاړ و.

۱۹۹۹ - پېښور - ځمکنی - غازي ورځپاڼه کې چاپ شوې

توره شپيلی

هغه د شفيق دويمه ميرمن وه، كشره ښځه خو هسې هم په خاوند گرانه وي، خو د هغې گرانښت تر دې هم څو گوتی پورته و. په ښكاره خو په شفيق كې هم داسې څه نه وو چې گوته دي ورته ونيول شي، هغه د څلوېښتو كلونو كلك او كوتلی ځوان و. په پردې وطن كې پوخ كور، موټر او نوكر درلودل د هرچا دوس خبره نه وي خو هغه يې څښتن و. نور خلك كه به د يوه وخت ډوډۍ لپاره د ليونو په خير لالهانده گرځېدل خو د هغه د سپينو نازكو جامو په جيب كې به بي له كړاوه د كلكدارو لوی نوټونه له ورايه ښكاريدل، وړانگه په رښتيا وړانگه وه. خو خداى خبر چې د هغې د مينې پلوشې خپل خاوند ته ولې تېې وې؟ هغې په ډكه خوله شفيق ته كله هم نه خندل، هغې ته به يې له كوم دليله د ميره كور يو ويروونكى بيابان ښكارېده. د هغې روح يوې نامعلومې تياري ويسراوه او هغه دواډه له لومړۍ ورځې نه يو مبهم غم ځوروله.

وختونه تېرېدل او ورسره د هغې شونډې د خپگان ستنو گڼېدلې، د هغې دغه حالت ته ښاپېرى هم حيرانه وه - او د دې پر ځاى چې د بنتوب كينه يې ورسره ساتلای، د هغې پر هميشني سكوت يې زړه درېدېده. هغه پخپله هم د دې خپگان په راز نه پوهېده او چې كله ترې يوه ورځ ښاپېرى پوښتنه وكړه: وړانگې زه خو تاته حيرانه يم، هغه درسره څومره په مينه خبرې كوي څومره ورته گرانه يې، خو تاله ځانه بوت جوړ كړي. كه ستا پر ځاى بله نجلۍ واى نو په جامو كې به نه ځاييده. ته ماته ووايه چې ستا هغه ولې بدې شي؟ د ښاپېرى د ټولو خبرو په ځواب كې هغې يوازې همدومره وويل: زه هم په دې نه پوهېږم، له دې سره هغې بيا

وېوېستل: چې هېڅ هم نشته نو بيا ولې دې د خپلگان زندۍ ځان ته اچولې ده؟ هغه تر يوې شېبې غلي وه او بيا يې په داسې ډول لکه چې زړه يې له ډېره وخته ډک وي، وويل: چې رښتيا درته ووايم نو د دې سړي سترگې راباندې بڼې نه لگېږي ولې په سترگو کې يې کوم داسې څه دي چې... خو هغې لا خبره نوه پوره کړې چې وړانگې تر يوه ساره اسويلي وروسته ورته وويل: په دې خو زه هم نه پوهېږم. له دې وروسته بيا ښاپېرۍ کله هم په دې هکله ونه غږېده او څومره چې وخت خپله لاره لندوله! نو دهغې په زړه کې دغم پيريانو ځالې جوړلې! خو دهغې دواډه لادري مياشتې نه وې پوره شوې چې دشفيق په هکله يې يو ډير بوږنونکی خبر واوړيد، هغې د نورو ښځو په څير په منگي کې کاني وانجول. او بې له دې چې له خاوند نه څه پوښتنه وکړي په هماغه ورځ يې ښاپېرۍ ته تش دومره وويل: "چې هورډه څوک ونه خوري له خولې يې بوی نه ځي" تر خبر وروسته ورته دشفيق سترگي نورې هم تتې ښکارېدلې. دهغې کرکه به ورځ په ورځ ډېرېدلې، کله کله به يې مخام کوټه کې تومانچې ته وکتل. خو ځله به يې په زړه کې وگرځيدل چې، دشفيق د بې ننگۍ بدل له خپل ځان نه واخلي. خو بيا به يې زړه ورته وويل: چې زما د مرموز مرگ په هکله به خلک څه څه ونه وايي؟؟

يوه ورځ د ژمي سوړ مازيگرو، زړه يې تر نورو ورځو ډير دروند دروند کيده. د برنډې په کټ کې خوره وره پرېوتله او ښاپېرۍ ته يې وويل: خدای خبر چې څه را پېښېږي نن مې زړه ډېر بې واکه دي. هغې يې پر تندي لاس کېښود او ورته يې وويل: تبه خو دي هم نشته. خير "کله کله دسړي پاچاهي وې" هېڅ په هېڅه بني آدم خپه وي له دې سره يې ورته سر په دستمال وتاړه، خو هغه لادورانگۍ له ښار نه وه پاڅيدلي چې شفيق سره له دوو نجونو کور ته راننوت دهغوي ته ليدلو دواړه پاڅيدي له ميلمنو يې پرېوني واخيستل، خو

هغوی لاکوټې ته نه وې رسېدلې چې شفيق وويل: زه ځم چې خپلوان يې پيدا کړم، تاسې ورسره خبرې کوئ خو ډېرې نه، سترې دي، په دغه بله کوټه کې به ورته ځای جوړ کړی. دا يې وويل او په بېړه له کوره ووت. بهر يې د نوکر په اوږه لاس کيښود او ورته يې وويل: د شپې چې هر څوک راغلل نو کوټه به ورته وښيي هغه خپلې پلنې سپرمې پورته کړې او په پوره اطاعت يې ورته ويل: صيب فکر مه کوه. دننه وړانگې او ښاپېرۍ نويو او نااشنا ميلمنو ته هکې پکې وې، د هغوی جامې ډېرې خيرنې وې، يوه به داتلسو او بله به هم د شلو کلونو په عمر وه. له مخونو يې داسې ښکاره کېدل لکه چې ډېرې بدمرغه ورځې ورباندې تېرې شوې وي. ژر ژر يې ورته چای وکړ. خو نه يې ورته توده کړه. هغوی له ډېرو ورځو راهيسې داسې ډاډه ځای نه وليدلې. د چایو هر گوت يې په داسې شکر څښلو لکه چې دا يې پومبۍ ځل وي، او بې له دې چې وړانگه او ښاپېرۍ ترې پوښتنه وکړي مشري يې وويل: دا زما خور ده، لس ورځې مخکې زموږ په کور ميزايل راوړلېد. مور، پلار او دوه وروڼه مې شهيدان شول، او يوازې موږ ترې ژوندي پاتې شوو، له دې سره يې کشرې خور خپلې اوښکې په لستونې پاکې کړې. هغه په داسې حال کې چې د چایو پيال يې تشه په لاس کې وه تر سکوت وروسته وويل: په وسو وسو مو له کابل نه ځان پيښور ته راوړ ساوه. دلته مې دليوره کور دي. موږ کله هم پيښور نه وليدلي، ښه ده چې ستاسو کور ته راغلو گني خدای خبر نننۍ ورځ به مو چيرته کوله؟ له دې سره وړانگې د هغې گيلاس له چايه ډک کړ او ورته وېيل: واده شوې يې او گه... د هغې اسوېلې سلگنۍ سلگۍ شو او ويې ويل: کوژدنه مې شوي وه، خو له واده نه مخکې مې مېړه په کابل کې په هوايي راکټ شهيد شول له دې سره وړانگې او ښاپېرۍ ویش ویش کړ، د هغوی له نورو خبرو نه دا معلومه شوه چې اوس يې ستر

ارمان دا دی چې د لیور کور ورته شفیق ومومي، د شپې تر ډوډۍ خوړلو وروسته ورته وړانګې وویل: تاسې به سترې یی همدلته به ویدې شئ، دا کوټه به له دې هم گرمه ده، خو ښاپیری ورته وویل: ولې هغه خو دا بله کوټه ښودلې وه!! وړانګې وویل: څه فرق کوي یا هغه او یا دا، او له دې سره یې هغوی ته کټونه جوړ کړل، او دوی په خپله په هغه کوټه کې پریوتلي چې شفیق د مېلمنو نجونو لپاره په ګوته کړي وي، ښاپیری لږ وخت وروسته ویده شوه خو وړانګه نامعلومو خیالونو په مخه کړې وه څو ځلې یې د ویده کېدو کوښښ وکړ. خو رښتیا خبره ده چې د خوب راوستل د خوب تېښتول دي. د هغې زړه نن ټوله ورځ دروند و، او نننۍ شپه خو ورته څه بل شان ښکارېدلې ځینې وخت به یې سترګې په ټي ټي تومانه چې د یووال ته ځورنده وه ونښتي. آخر پاڅیدله، تومانه یې راواخیستله او بې له دې چې له هر څه سره یې تر بالښت لاندې کېږدي، هغه یې له پوښه راوويسته او د څنگ په جیب کې یې واچوله. دلته دا نامعلومو همونو په مخه کړې وه او هورې شفیق د ښک، پښتونولۍ او وجدان د پلورولو په څرخونه اخته وو. هغه له یوه تور مخې، پلن او بې نوره سوداګر سره ناست و، تر ډېرو خبرو وروسته ورته د حوا د لویو د عزت اخیستلو تجار وویل: "کې شفیقه! کي تا باندې زموږ لس زره روپې او س هم پاتې دي، ګوره کي درې میاشتې به وشوي کي ستا هغه پخوانۍ مژه ولې نشته؟" هغه ورته په داسې چاپلوسانه بڼه لکه چې د پت هر څه ترې الوتي وي وویل چې: زما دویمه ښځه ډېره ځیرکه ده، ځکه مو په تیرو دوو میاشتو کې څه سودا ونه شوه. له دې سره هغه بد شکله انسان په چوکۍ کې یوه پښه پر بله را واړوله او ویې ویل: "کې اوس خبرې کوه، دا جنکینان څو کلن دي؟ تور دي که سپین؟" هغه ورته لکه یو

خرخ شوی غلام له ځايه پاڅيده او ورته يې وويل: که ودي ليدلي نو بيا به پخپله ... يوه اتلس کلنه او بله د شلو ده، خوده لاد هغوی له وصفه خوله نه وه را ټوله کړې چې هغه بې نمکه خيتور ورته وويل: "بس بس کي ماته منظور دي" او له دې سره يې يوه بریتور ته چې تومانچه يې په غاړه کې وه دروپو راوړلو وويل: هغه خوني ته ولاړ او لږه شيبه وروسته يې چې ورته د زرو روپو يو بڼدل ورکاوه نو پيکه مخي ورته وويل: "جنکيان به اوس موږ ته کي سپاري" د ناموس او عزت پلورونکي ورته وويل: چې ما د هر څه انتظام کړی دی نوکر مې پوی کړی دی، ما خو درته مخکي وويل چې زما دويمه ښځه ډېره ځيرکه ده، هغوی په بله کمره (خونه) کې دي، تاسې سړی ورولبړئ، همدا يې لازمه ده، له دې سره هغه يو شيبه غلي شو، خو هغه لا خبره وه کړې چې د تومانچې خاوند ورته وويل: صيب! تاسې فکر مه کوئ، موږ د څه لپاره يو، هغه ورته وويل: "تيک ده، خو کي احتياط هم تاسو کي ضرور دي" او له دې سره برېتور او دوه نور سړي په بېړه روان شول، او شفيق هم په نيمه شپه له دغه ځايه د يوه نامعلوم ځای په لور راووت. لږ وخت وروسته هغوی د شفيق کور ته ورسېدل. نوکر ورته دروازه بېرته کړه، خونه يې وروښودله هغوی نېغ ورغلل، په خونه کې د بريننا سور څراغ بل و.

ورانگه او ښاپيري په خواږه خوب ويدې وې او چې څوله ځانه خبريدلې نو هغه بریتور سړي بيا دواړه د کلورو فارم په گاز بې هوشه کړې وې، لږ وخت کې يې دواړه د عفت د لوتولو تجارتخاني ته ورسولي. سهار دواړه ميلمنې له خوبه پاڅيدلي، په ټول کور کې بشپړ سکون و. هغوی د ورانگې او ښاپيري خونې ته ورغلي، هلته يې هم هېڅوک ونه ليدل. ټول غولي يې چاڼ کړ، خو بې له

ويروونکي سکوت ته يې هېڅ هم حس نه کړل. حيرانې وې چې څه وکړي، دسهار نهه بجې وې له دېر حيرت سره سره دوي د شفيق انتظار کاوه، چې ناڅاپه هغه کور ته راننوت، د نجونو په ليدلو هغه هک پک ودرېد، او بې له دې چې له هغوی نه پوښتنه وکړي په منډه دهغه بد رنگ ځای ته ولاړ. دهغه ټول بدن ريښه. او مخکې له دې چې هغه څه ووايي بد شکله ورته وويل: "کي تاسو وارخطا ولې يې؟" هغه ورته وويل: دا تاسو څه کړي؟ ستا سړو خود هغوی په بدل کې زما ښځې راوستي!! خيتور خپله سپړنګي چوکۍ تاوه کړه او په ترڅه خندا يې ورته وويل: "کي مونږ ته هېڅ پروا نه کوي، کي دا هم، ځوانان دي" له دې سره ورته هم په بيره وويل: اوس چېرته دي؟ هـ... په داسې حال کې چې له خولې يې د سگرتو اوږد لوګۍ راوتلو د ګوتې په اشاره يې خونه وروښودله، په منډه ورغی، وړانګه او ښاپېری داسې ناستې وې چې مخونه يې په زنگونو کې پټ وو، د پښو په غږ يې سروڼه پورته کړل. شفيق لکه بوت ولاړ و ښه شپ په غلی ولې وروسته يې په کمزوري او پيکه غږ وويل: راځئ چې څو!! هغوی په داسې حال کې چې له سترګو يې په انګيو اوښکې راراوانې وې هېڅ و نه ويل: تاسو ته واييم، له دې سره ښاپېری چې دې وخت کې يې خپلې مخې ته کتل وويل: موږ ته اوس هېڅ هم نه دي پاتې، اوس موږه ستا نه يو شفيق لکه د مني پاڼه ژېړ زېښلي ولاړ و. دهغه په ټول بدن زلزله راغلي وه، او چې ترڅو يې بلې خبرې ته ځان جوړاوه. نو وړانګې ورته په داسې لهجه لکه يو نر پښتون زلمي چې له پوه بې ايمانه او خونخوړ دښمن سره خبري کوي وويل: بې ننگه! بې پته! افغان داسې وي؟ تا هغه پاک لمني په دغه تور مخي خر څولي! اوس ستا يوه لار پاتې ده او هغه دا چې اوله دی سره

يې د تومانچې شپيلۍ دهغه بې ضميره ناولي مخ ته ونيوله او
ډز شو.

۱۹۵۵ جلال آباد - شهادت ورځپاڼه کې چاپ شوې

پرهيزگار قاتل

هغه چې به تر هر لمانځه وروسته د دعا لاسونه هسك كړل نو په زړه به يې يوه نامعلومه ويره خپره شوه او له ځانه سره به وېوړنيد، سر به يې گړېوانه ته كېنټه كړي او څو ځله به يې د توبيي الفاظ په كراره زمزمه كړل او په پاى كې به يې د ځان د بښنې لپاره يوه اوږده سجده وكړه، هغه ته په جهاد كې مزدوري كول يو ډول گناه برېښېده، هغه فكر كاوه چې هسې نه چې شهادت ته يې زيان ورسې، او كه وس يې واى نو هېڅ كله به يې هم داسې نه واى كړي، خو د ناروغې مور او وړو خویندو د ژوند بيوسۍ دا ځل اړ كې چې په جهاد كې د غرونو كلكې سينې په لاسونو وڅيرى او سمخې جوړې كړي، هغه داسې دروند كار كله هم نه و كړى خو چې پورونه به يې را ياد شول نو د غره هره تيرې به ورته بيا لوته ښكارېده، ورځې تېرېدلې او چې څومره به تېرېدې نو د كور د تللو هيله به يې ځوانيدله، كله كله به يې د شپې داسې خوبونه ليدل چې د سترگو په رپ كې به د هجرت د كور پر دروازه ولاړ و، مور به يې په مخ ښكل كړې، كوچنيو خویندو به ترې لاسونه را تاو كړل، ده په لږه شيبه كې هغوى ته ډاډ وركوي، د روپيو ډاډ چې د پورونو داداء كولو او د ناروغې مور د ستونزو ايكي يوه لار يې وه.

ورځې په كار او شپې يې په ورته خوبونو سبا كيدې چې د كور د تللو وخت يې را ورسېد، له ملگرو سره يې خداى پاماني وكړه، ماښام مهال يو كلي ته را ورسېد، دلته يې هېڅوك نه پېژندل جومات ته لاړ د خلكو هم ورته پام نه شو ټول خپلو كورونو ته لاړل، دې هم په خپله خوبۍ كې داسې ورك و چې د ډوډۍ غوښتنه يې ونه كړه، د جومات خونې ته ننووت: د ډيوې خوا ته كېناست ژر ژر

يې له جيبه روپۍ را وکښې يو يو لوټ يې له گوتو تېر کړ، بيا يې همداسې وکړل، د هغه زړه و چې تر سهاره روپۍ وشماري خوپه دې کې جومات ته يو سړی را ننوت، تر پوښتنې وروسته هغه پوه شو چې مساپر دی کور ته لاړ او مېلمه ته يې ډوډۍ راوړه، شپه تېره شوه لومړی د کلي چرگانو اذانونه پيل کړل ور پسي يو يو اذان اورېدل کېده. دلته هم د جومات په غولي کې اذان وشولې وخت وروسته به يو يو سړی جومات ته راته، خولس دولس تنه به لاهه و راغلي چې ټول جومات ته ننوتل، ډيوه ورو ورو بليدله داسې چې تا به ويل گنې د چا پر حالت چې سلگۍ وهي، له دې سره راغلي کسان د جومات خونې ته ننوتل، په را غلو کې يوه بل ته د لاس په اشاره وويل لکه چې کوم مساپر دی، له دې سره د جومات امام صاحب په تيزه امر وکړ! پا څوۍ دا بي لماخه لاتر اوسه ويده دی؟!

له دې سره يو کس ورغی، په کراره يې ورته د پاڅېدو وويل خو هغه هماغسې ويده وو او چې له څو ځله ويلو سره هم پا نهڅېد نو يې په يو ځل څادر ترې لرې کړ، له دې سره سړي چيغه کړه، د سترگو په رپ کې له مساپر نه گرد چاپېر خلک ودریدل، هغه رښتيا هم ويده وه، د هغه جامې په وينو سړې، سر يې له تنې بييل او له غړي سره لږ نښتی وو.

رڼا شېبه په شېبه خپرېدله، لمر هم خپلې غمجنې وړانگې د لومړي ځل لپاره د جومات پر کړکۍ داسې ولگولې لکه پر بېوزله شهيد چې ژاړي، سهار ټول کلی خبر شو، هغه د جومات په انگر کې پروت و، هر چا پرې ویش، ویش کاوه، ځينو چې به د هغه ځواني وليده، نو بې واکه به يې سترگې ډکې ډکې شوې. د جومات څنگ ته بوډۍ ښخې هم ولاړې وې، ټولې د مساپر پر مرگ غمجنې او ښېرې يې کولې. په کلي کې چا هم نه پېژانده، خو له ناکامه يې د

تدفین کار پیل شو، خو د غسل پر وخت چې هر څومره هڅه وشوه، مساپر جامې نه کښلې، له دې سره ټولو وویل چې، پاک شهید دی، له جامو سره باید ښخ شي. لږ وخت وروسته یې هدیرې ته روان کړ. پر ټول کلي د افسوس او ماتم تیاره خپره وه، هر زړه دا غوښتل چې که قاتل وپېژني نو باید د وژلو ویاړ یې هغه وگټي، قبر د کلي ځوانانو کیندلی و، خو تر لمانځه وروسته داسې څه پېښ شول چې د کلي د ټولو خلکو د بدن وېښته یې ښخ ودرول. هغوی ټولو لاسونه اسمان ته ونيول، دا یې انگیرله چې گنې له اسمانه به د تیږو باران پرې وشي، هېچا هم داسې کار نه و لیدلی، چا هم داسې کیسه له چا نه وه اورېدلې، هغوی چې به مساپر په لحد کې کېښود، نو له دې سره به په لحد کې کېناست. څو ځله همداسې وشول، ټول له وېرې سره هک پک وو، چې په دې کې یوه وویل:

د خدای لپاره ملا صیب راوړئ، هغه دې ورته زاری وکړي. لږ شېبه وروسته ملا صاحب زړه نازړه راغی، قبر ته ورښکته شو خو تر څو یې چې مساپر په لحد کې ځملاوه، نو مساپر تر ستوني داسې کلک نیولی و، لکه چې هغه خپل قاتل خپلې کونډې مور ته لاس تړلی ورکوي. له دې سره د خلکو هېښتیا نوره هم څو برابره شوه، لږ وروسته ملا صیب پر مړي ور وغورځېد او چې خلکو له قبره راوويست نو ساه یې شهید په منگولو کې وړې وه.

د ننگرهار د عامې روغتیا روغتون

۳۰/۱۱/۱۳۷۷

کندهاراکي

د پرېنتې خواب

اوس مې چې کله هم هغه ښکلا سترگو ته ودرېږي نو سترې ذهن مې دومره آرام شي لکه دکلونو خمېر چې څوک په جامونو خړوب کړي. ما داسې خلک وليدل چې دتهذيب او تمدن پوله يې دکمال پای و خو دريغه! دريغه! چې زما د سفر پايله ډېره غمونکي وه دومره چې ترننه هم راته احساس په آيينه کي خپل مخ ډېر پيکه ښکاري او د زړه په کور کې مې دنه هيريدونکي شرم بگوه کوکې وهي.

پر هغه مخکې چې ما پل کيښود نو د مشاهدې حيرت راته وويل چې گني زه دافسانوي حسن او جمال د خاوندانو ټاټوبي ته راغلی يم خو چې دهغه ځای د خلکو څيرې مې وليدې نو پوه شوم چې د پيدايبنت ريښه مويوه ده. شاوخوا لوړ لوړ غرونه وو، سرونه يې په سپينو سپينو او رو پټ وو، په سينو کې يې دنگې دنگې گڼې ونې ولاړې وې له گړنگونو يې د زمزمو په شان رڼې خو تر هغې سرې او مستې اوبه په نڅاگانو راروانې وې او په هر ځای کې ورته د بريښنا بندونه جوړ شوي وو دغرونو لمنې اوږدو اوږدو کم رنگه شنو وښو پوښلې وې، رنگارنگ غرنې گلان يې په گاونډ کې داسې ايسيدل لکه د مستې کوچۍ په غاړه د هنر شاهکارونه، ما دا ننداره په هوا کې وکړه اوله غره نه چې په اتومات زانگو کې رابښکته شوم نو د مخکې دومره خوږ بوی مې حس کړ لکه د ښکلا حد چې لامر موزدۍ زما په وجود کې داسې کيفيت غزونې وکړې لکه په مړي کې د مسيح دم. لور الور شنه فصلونه وو.

کوم ځای چې به کرونده نه وه نو هغه به شنو وښو او رنگينو گلانو پټ و، د مخکې لويشت لويشت آباده وه هرڅه تابد وو او بې شميره فوارو دا ښودله چې د ځای خلکو خپل سيندونه مهار

کړي. ما هر لور ته په حیرت کتل کله به شنو بوټو او گڼو گلانو هک پک کړم او کله به هم په لیري غرونو کې ښکلو مایو او محلونو ښار ته ورسیدم.

ښار که حیرتکده؟ پلن او پراخ سړکونه د مرمرو له ډبرو جوړو لوړو او نفیسو ودانیو یې د جنت له مایو سره سیالی کوله.

هرڅه داسې پاک او شفاف ایسیدل لکه دعارف باطن. ښار له ښځو او سړیو ډک و نجوني تر حورو ښکلې وې خو چا هم نه ورکتل. له هر مخ نه دداسې اطمینان او خوښۍ بخږکي الوتل لکه د شهید آخرنۍ موسکا. ما هرځای ته سترگې څلور کړې وې، په ټول ښار کې یوه خوږه خاموشي وه، یو ځل مې پورته وکتل، په هوا کې مې دومره اوږده پلونه ولیدل چې ډېر لیرې لیرې ځایونه یې سره وصل کړي وو، ماهرڅه ته په پوره حیرانتیا کتل، دومره حیرانتیا چې لږ وروسته په ځان وویږیدم. فکر مې وکړ چې گڼې زما په وارخطايي به مې پولیس ونیسي. خو په ټول ښار کې مې پولیس ونه لید. ما ټول ښار وکوت، یو لوی ښار ما پکې په ساعتونو مزل وکړ خو سترې نه شوم د ښار آخرنۍ برخه کې مې یو لوی ځای ولید بې شمېره سپکي او درني وسلې پکې وې او داسې پوځیان یې په خوا کې گرځیدل چې بدنونه یې د پرانگ په څیر چست او سترگي یې د شاهینانو غونډې تیزې وې، د دې ځای په دننه کې لوی تصویرونه وو، تصویرونه ټول له سرو زرو جوړ وو. دا دغه خلکو قهرمانان وو، د دې ځای لیدلو زما احساسات دومره راوپارول چې دسر وښته مې نیغ نیغ ودرېدل، له دغه ځایه لږ څه خوا دموزیم ودانۍ وه، ورغلم، داسې شیان مې پکې ولیدل لکه هیچا چې هم نه وي لیدلي دهغوی د څو زره کلن پینښلیک سکینیت داسې و لکه د فولادي څنځیر کړی.

ښه ساعت وروسته چې راووتم مخامخ په یوه ډېر زرغون پارک کې

ماشومانو لوبې کولې، د هغوی نه لږ خوا گڼي خلک ولاړ وو، په پارک کې یوه اوږده یو پوریزه ودانۍ وه. ودانۍ ډېره زړه راښکونکې وه په کرار کرار ورهې شوم. خوزه لاهلته نه وم رسیدلي چې دودانۍ نوم ځای پر ځای حیران ودرولم. په لوي لیک پرې داسې لیکل شوي وو: د هیواد د ځاینانو نندارتون، خلکو یې ننداره کوله، زه هم ورغلم، ودانۍ له بنیښي جوړه وه دهرې خونې ټول دیوالونه دښښو وو، په ټولو خونو کې یو یو سړي ولاړ وو، داسې ولاړ چې مخونه یې کتونکو ته مخامخ وو، د هرې خونې په مخامخ دیوال دهر یو جرم داسې ښودل شوی و. دپرديو غلام، غدار جنرال، ګوډاګی عالم، ملي ځاین او ... هر یو په خپله خونه کې داسې معلومیده چې زموږ بډایان یې نوکران ښکاره کیدل. د هغوی مخونه پاک وو خو پرتندیو یې تور تور داغونه وو. دچا یو د ځینو دوه او درې او دیو نیم خو لاپکي ټول مخ ټک تور و، ما دوی ته یو شیبه وکتل او چې کله مې د شا لوري ته مخ راواړاوه نو یوه ښکلې ځوان راته داسې کتل لکه زما حیرانتیا ته چې ګوته په غاښ وي. هغه را نژدې شو او ښه روغبړ یې راسره وکړ زه نن ټوله ورځ په ښار کې گرځیدلي وم زه له عدمه دهست دنیا ته راغلي وم، ماته نن معلومه شوي وه چې ژوند هم یو بې انتها کیفیت لري ماته ددغه ملک خوښیو او آرام داسې سکون را وبانښه چې خپل قام، ملک او حتی کورمې هیر کړ، او دامې ارمان و چې کاشکې راته څوک په دغه ملک کې داوسیدو اجازه راکړي.

زما خیالونه لاهم داسې غزیدل چې له ځوان نه مې دلیونو په څیر نابیره وپوښتل: پر تاسو څوک حکومت کوي؟ هغه موسکې شو او همدومره یې راته وویل! پښته. ماورنه په هیبت بیا وپوښتل: پښته؟ خو ترڅو چې هغه خواب راکاوه ما ورته په داسې انداز کې لکه چې په خپله پوښتنه پښیمانه یم ومې ویل: سیې ده، داسې نظام چې دځان او غریب توپیر پکې نه وي ژوند ژوند وي بې له پښتې ممکن نه دي. له دې سره مې د هغې

د لیدلو خواش په زړه کې په ټوپونو شو، زه انسان وم، ما پښتنه نه وه لیدلې، زما تلوسه پیغله شوه او د دې پر ځای چې له ځوان نه پوښتنه وکړم هغه لکه زما له زړه نه چې خبروي دلاس په اشاره یې د هغې محل داسې راوښود لکه چې لیدل یې هم اسانه وي، محل د یوې داسې غونډۍ له پاسه و چې تر ټول ښار ډېره لوړه معلومیده. غونډۍ تکه سپینه وه، ما فکر کاوه چې ټوله به واورو پوښلي وي، څومره چې به ورنژدي کېدم نو د غونډۍ رنگ به لاسې سپینده، او داسې شغلي به ترې خپریدي لکه دالماسو له خزاني نه، او زما زړه به یې په داسې وجد راوست لکه ځینې شیان چې نشي ترسیمیدای، خو چې ورورسیدم نو زما نظر غلط وخوت، ټوله غونډۍ په سپینو تجملې گلانو داسې پوښل شوې وه لکه یو گل څومره چې زما زړه په ټوپونو وهماغسې دمحل د روازې ته ورسیدم، دروازه کې هېڅوک هم نه وو، د محل دیوالونو داسې رڼا کوله لکه دتالندې بریښنا. ور پرانستی و او داسې رنگینې پلوشي زما په لور راتللي لکه دبوډۍ ټالونه، وړانګې به له مخامخ تخت نه راتللي، په هوا کې به تاویدلې او له دې سره به ترې د نیکمرغۍ لفظونه جوړېدل او له دروازې به داسې په چټکۍ وتل لکه چې د ټول ښار او ملک روح وي، مافکر کاوه چې ګڼې د نور دریاب کې ډوبیږم ورو ورو مې دوړانګو سره سترګې بلدې شوې، لږ وخت وروسته مې ښې او کینې لاس ته وکتل د محل دیوالونه له ډېرو عالي سرورزو نه جوړ شوي وو، او د بې شمېره یاقوتو او زمردو سره او شنه غمي پکې ځلیدل او له دې سره مې دامحسوسه کړه چې په دې ملک کې د ثروت انتها نشته له بلې خوا دمحل عظمت په دې پوه کړم چې ددې ځای خلک خپلې مشري ته په داسې درناوي قایل دي چې ساری نه لري، له دې وروسته زما سترګې پوره روښانه شوې زما ښې او کینې لاس ته دکرسیو کتارونه وو او پر هرې یوې په ډېر ظریف لباس کې یو یو سړي ناست و د دوی په منځ کې په لږ څه لوړ ځای کې تخت و، تخت دومره ښکلي و چې د ښکلا له بیانه یې زه قاصر یم، ما تخت ته سترګې څلور کړې وې، پر تخت سپین او ګلابي

حجابونه غوړيدلي وو د سعادت د نور وړانگې له همدغه ځايه راوتلي، او زه يې ورو ورو ځانته جذبولم، زما زړه داسې خوښي محسوسوله چې په دنيا کې يې ستاينه نشي کېدای، خومره چې زه ورنژدې کيدلم زما په زړه کې به دخوښيو او نااشنا کيفونوڅپې توپاني کېدلي د محل ټول خلک غلي وو، زه تخت ته ښه ورنږدې شوي وم او داسې خوښ وم چې که تر سلو کلونو ولاړوای نوسترې شوي به نه وای. ما لادناشنا کيفونو جامونه څښل چې په خورا مهين غږ له تخته راته دا خبري پيل شوي: زه ستاسو دلاسه راغلي يم ستا قوم رحم نه لري، شعور نه لرې، خپلې وينې څښې او له دې سره يې په لوړ غږ وويل: دوی زه هلته ووژلم، او بيا له تخته يو گلابی لاس راوغزید ما لادمحل خلکو ته مړه مړه کتل چې داسې څپيره يې پرمخ راکړه چې د کړنگ په غږ يې له خپل شکيدلی کت نه راوغورځيدم، او زما د خوب دنيا داسې درې وړې شوه لکه زما لوتلی هېواد.

۱۹۹۵ - جلال آباد

شهادت ورځپاڼه کې چاپ شوې

پر

لويانو به سرونه ښکته کړل. او دلاسونو نوکانو ته به خير شول چې که خدا يي غلي شي ښځو به د پرونو پيڅکي خولو ته ونيول خو ماشومان دناروغ د عيادت په آدابوا څه پوهيدل؟ او چې پاينده گل به څنگه د "پر" کلمه له خولې راويسته نو هغوی به دکاله له هر کونجه د "پر- پر" په نارو پيل وکړ. ميلمنو که به هر څومره دخولو تنابونه راښکل خو آخر به يي دصبر پولي ونړېدې. څوک به په شونډو کي موسکي شول او ځينې به خدا داسې په مخه کړل چې له سترگو به يې اوبه وبهيندې. د پاينده گل ناروغي نه وه دچم گاونډ خلکو ته يوه نه ختميدونکي کوميدې وه او پر ماشومانو خو د "پر" کلمې دومره اثر وکړ چې نوري ټولې بې سرې يې پريښودې او دځغاستې پر وخت به يي د "پر" په چيغو کوڅې په سر راواخيستې، او چې هلته به هم صبر نه شول نو کور ته به راننوتل. لويي دروازي سره به ودرېدل او د "پر- پر" په نارو به يي پاينده گل ولمانځه. هغه به ورته پخپل کټ کي په زنگنونو شو او دلاس په جگولو به يې خپل اوږد "پر" د ماشومانو له "پر" سره غبرگ کړ. دماشومانو د هره ورځ "پر" سره خوزرينه روږدې شوي وه. خو چې کله به يې کوم خپلوان له پاينده گله د هغه د روغتيا پوښتنه وکړه او هغه به ورته د ټولو خبرو خواب په يو "پر" ورکړ نو دهغي په مخ به د خجالت توره څپه خپره شوه. هغه په دي پوهيده چې په پنځه ورځني "پر" کې څومره لوی سپکاوي پروت دی. په زړه کې به يې ويل چې دغره هومره دروند سړي و. دخپله لاسه مې سپکه وړې کړې زما دنورو ښځو له سيالي سره څه و؟ زه دي له لوږي مړه واي خو چې خاوند مې د "پر" له

پيغوره خلاص وای رښتيا! درې مياشتې دمخه هغې خپل څښتن په دغې خبرو تنگ کړ: د پلانی ښځې ته وگوره چې څومره گانه لري. سپېره زرجانه د موټر خاونده شوه. او کډه يې حیات آباد ته روانه ده. یو ته يې چې ورځ دي نه سمېږي او... پاینده گل که به هر څو ورته وویل چې ښځې! زه غلانه شم کولی تا لپاره د بل کور نه شم وړانولي. او بله دا چې د هر چا خپله خپله برخه ده. په دي هم درته شکر پکار دي - خو زريني به ورته همدا ويل! ولي ته نر نه يې؟ شرمېږي نه؟ هغوی خو به ټول عمر له موږ نه سوال کاوه. خو چې څو ورځې يې مړونه افغانستان ته لاړل نو اوس موږ خپل مزدوران نه گنې ولې تا کې همت نشته؟ د پاینده گل د لیلونه که هر څومره پر ځای وو خو زريني هغه د چا خبره شل گزه ژبه راويستلي وه. هغه ځان ټينگ کړ او اخر يې د خپلې مېرمنې خبرو ته وسله وغورځوله او چې څومره يې د فکر مراندي ترينگلي کړي نو د يو ځلې ډېرو روپو درک يې ونه موند. پاتوکونه يې جوړ کړل. پر دې جايدادونه يې وپلورل. ډاکي يې واچولي - ځنگلونه يې خرڅ کړل. خو څه پرې؟ دا ټولې هغه خيالي نقشي وې چې زړه يې ورته خوښه نه ورکوله. نابېره يې داسې خبره رايانه شوه که رښتيا شوې وای نو د ښځې ټول ارمانونه يې پرې پوره کېدل او هغه يې ډېره ژر د سيالو سيالو شوه. هغه د کور ټول هغه سامانونه وپلورل چې روپۍ يې کولې او نورې روپۍ يې پورې کړې. او د مرغانو ښکار پسې رهي شو. خو هغه لادښکار ځاي ته نه ورسيدلي چې مېرمنې يې دا خبره لکه د ځنگله اور په ټول گاونډ کې خپره کړه. لويې لويې خبرې يې پيل کړې. او داسې يې گڼله لکه چې تر ټولو قيمتي مرغه يې خاوند همدا اوس نيولی وي خو چې کله يې د دريو مياشتو خرڅ په شلو ورځو کې وخور نو بيا به يې هره ورځ د کور وړه ته سترگې څلور کړې وي.

هره ورځ به يې د پاينده گل د راتللو لاره څارله. کله کله به يې په تصور کې هغه وليد چې له ډېر ارزښتناک مرغه سره کور ته راننځي. خو داسې اميدونو درې مياشتې لنډې کړې.

د پور خاوند به هم هره ورځ ور ټکاوه. پاينده گل په ډيرو غونډيو او ډاگونو وگرځيد. ډېرې مزلې يې وکړې. بې شمېره سترې يې وگاللې، خو دهغه لاس تورې سپۍ خټلې و. تر دريو مياشتو لالهاندو وروسته يې له ملگرو سره خدای پاماني وکړه. په تش لاس او مات زړه کور ته را روان شو. ترڅو ساعته مزله وروسته د يوه پان پرځنده کښيناست. پر خپلو سترپاوو او منډو تروپو يې منگولۍ مروړلې.

د پور خلاصون يې په زړه دغم لږې راوستې او چې کله يې د زرینې اوږد ژبه راياده شوه نو له حسرته يې آسمان ته داسې کتل لکه چې له خدايه په ډير نياز سوال کوي. ښه شيبه يې آسمان ته وکتل. خود ساړه او اوږد اسويلي لړۍ يې لاپای ته نه وه رسيدلې چې نابره يې شر تر غوږ شو. او له دې سره ترپ شو او چې په هيبث يې ښي اړخ ته وکتل نو داسې مرغه يې وليد چې کوتره او نور څه هم ورسره ښکاره کيدل.

په منډه ورغی خادر يې پرې خپور کړ. او په غيږ کې يې ونيو. دی لاکور ته نه و رسيدلی چې د شيوخانو نمايندگان ترده دمخه خبر شوي وو او ان په لاره کې يې ترې په شل لکه کلدارو وغوښت. شاوخوا د اخري ماډل موټرې ولاړې وې. يو نيم شيخ پکې له ورايه ښکارېده. د شل لکوروپو خبر د سترگو په رپ کې زرينې ته ورسيد. په يوه شيبه کې يې کور له ښځو ډک شو. هغه له ډېرې خوشالۍ له کوره راووته. او پاينده گل خوشل لکه روپۍ د شيانو د اخيستو لپاره مخکې له مخکې له ځانه سره وشمېرلې. سره زړ- موټر - کور او هر څه يې واخيستل او لاڅو لکه کلدارې ورسره پاتې

هم شوي. دا حسابونه يې ذهن په لږه شيبه کې سر ته ورسول له ډېرې
خوښۍ يې له سوداگرو سره ناندري و نه کړې. د شل لکو روپو په
اورېدو هغه بې واکه شو. او بې له دې چې په خوله څه ووايي مرغه
يې د خرڅ لپار اخيستونکې ته وړاندې کړ خوله وړاندې کولو سره
مرغه د پاينده گل له گوتو والوت او اوس بې له پره هغه په بل څه نه
پوهېږي.

جلال آباد - ۱۹۹۵

شهادت ورځپاڼه کې چاپ شوي

وعده

هغه که سلیم هر خومره د لاساکاوه خو ژړا یې نه کړایده او له
تورو سترگو یې پر ښکلو وړو اننگو رنې او ښکي رواني وې هغه چې
ترې لږه ډوډۍ وخوړه نو له دې سره سلیم په ژړا شو.
پلار یې څو ځله ښکېل کړ. غیږ کې یې کېناوه خو هغه به
هماغسې به یوه سا ژړل. هغه نوره ډوډۍ غوښتله. خونوره ډوډي
چېرته وه؟ له پوره یو ساعت کړاوه وروسته یې په دې غلۍ کې چې
گواکې نن به ورته ډوډۍ راوړي. هسې خو له ډیرو ورځو دهغه په
کور کې اوږه نه و خونن سهار یې چې دخپل دري کلن زوی اوښکې
ولیدې نو خدای ته یې ډیرې پټې گیلې وکړې دهغه سترگو ته هغه
ناپوهه خلک ودریدل چې حتی په سترې مه شۍ او ساده خبرو هم نه
پوهیدل خو قسمت یې خولۍ په غوړو کې غورځولي او دده غوندې
پوه او غیرتي خلک یې په مزدورانو کې هم نه حسابیدل هغه له کوره
په بیره ووت په ټوله لاره کې به یې د زوی اوښکې سترگو ته ودریدې
او له دې سره به یې زړه دومره درد وکړ چې پر سرک به ناڅاپه دلیونو
په خبر هک پک ودرید. له ځانه سره به څو شیبې وېوړنید او بیا به
رهي شو. برخه یې ښه وه کار یې پیدا کړ. کړۍ ورځ یې کار وکړ خو
دزوی ژړا یې ټوله ورځ سترگو ته ولاړه وه. هغه دوه ساعته اضافې کار
هم وکړ. دکار مالک اتیا روپۍ ورکړې. روپۍ یې څو ځله وشمارلې
لکه چې کله یې نه وې لیدلې. ژر ژرې ډوډۍ واخیستې. ماښام و چې
را رهي شو. تر څه ساعت مزله وروسته د موټرو هډې ته ورسید خو
په ټوله هډه کې موټر نه و. تر ډیره ورته ودریدو خو موټر راهۍ. تر
نور انتظار وروسته یې دلاري ملگري پیدا شول. ټول په پښو رهي

شول-توره تياره وه-ډير سوړ باد لگيده-اسمان وريځو پوښلی و. کله کله به د بربښنا ليکه ليرې وليدل شوه. ټولو په بېره بېره مزل کاوه چې باران يې لاندې نه کړي، خو هغوی به لایم ساعت مزل نه وکړی چې دسړک د څنگ د قبرونو له ډډې دټوپک د لټ آواز واوریدل شو او چې ترڅو دوی هغه لوري ته ورکتل نو مخامخ ورته تمانچه په لاس یو سړی ولاړ و. غل په خوشیو کې دنورو له جیبونو هر څه جارو کړل، خو چې دده جیب ته یې گوټې وژړلې نو ده یې لاس ونيو او په زاری یې ورته وویل: سوال درته کوم ډیرې ورځې کیږي چې کور کې مې اوږه نشته - ماشوم زوی به مې د ډوډی په تمه وی - له دې سره یې وروښودې "له بارامه ښادي حرامه ده" خو خدای خبر چې څنگه یې پرې زړه وسو- له هغه یې روپۍ وانخیستي او پریښود. په خوله او زړه یې غل ته ډیرې دعاگانې وکړي او په بېره بېره بیا روان شو- "مار خوړلی له پری ویرېږی" دا ځل یې روپۍ په جرابه کې کیښودې خو رښتیا چې د خوارانو برخه خواره وي. هغه ډیر گړندی روان و چې نابیره د لاسي خراغ په رڼا تر څه مزله وروسته ودرید. هغه چې وروکتل نو پولیس د ملخانو په څېر دهغه په هرځای پورې ونښتل او چې ترڅو یې خبره کوله یوه یې له څادره ډوډی راوويستې او بې له اجازې یې په خوړلو داسې پیل وکړ لکه دافريقي قحط چې وهلی وي. له دې سره یې زوی سترگو ته ودرید چې تراوسه به په تمه وي. پولیسو یې چې په جیبونو کې څه ونه موندل نو دهغه په ازارولو یې شروع وکړه.

څه نشه کوی؟ څه کار کوئی؟ کات، (کارت)، راوباسه تانې ته دې بیایو څه شیبه یې دا ډول خبری وکړې خو هغه ورته له ډیره قهره د گونگ غوندې غلی ولاړ و- دده په چوپتیا پولیس په غوسه شول یوه په لښته وواهه- له ډېر درده په مخکه کیښناست، خو ناپامه یې

جرا به راښکله له دې سره پرې پوليس شکمن شول- هغوي يې
له جرا بې روپۍ راوکښلې ده ورته ډېرې زارۍ وکړې دهغوی زنې يې
ونيولې خو چې هېڅ سوال او منت يې گټه ونکړه نو په کراره او
غمجنه بڼه يې ورته وويل ظالمانو! غلورانه وانخيستي خو تاسو
چور کړم.

۷۱۴۱۹۹ - پيښور

سهار ورځپاڼه کې خپره شوې

خطرناك باندې

ويي نيسي. مه يي پريږدي. وهی يي همدا دی. مامور اکرم چې وروسته له ډيرو تدبيرونو کله جرئت وکړ او دصراف له مخې يې چې څنگه يو لک افغانی راواخيستې نو دښار په لوی چوک کې خلکو داډول چغې پيل کړې. د سترگو په رپ کې پری د سوکانو او څپيرو باران جوړ شو. له پوزې او خولې يې وينې روانې شوې او مسلمانانو يې گريوان ترلمنې ورڅېرې کړې. که څه هم هغه سره يوازې د صراف کار و خو په لږ وخت کې دښار ډير خلک ورپسې شول. څو تنو له متيو کلک ونيو او گڼو نورو ورپسې شپيلي. نارې او سورې پيل کړې. دهغوی دا لوبه لاپای ته نه وه رسيدلې چې دښار امنيتي کسان راورسیدل او چې دخلکو له خولې خبر شول نو يوه پکې په مامور اکرم د کلاشنکوف دکونداغ کلک کلک گوزارونه وکړل. هغه له ډيره خپگانه په دومره وهلو او ټکولو نه وخبر خو کله چې يې يوه مخ هم ورتور کړ نو له دې سره يې له سترگو اوښکې روانې شوې او اسمان ته يې وکتل. دهغه دنيولو خبر په ټول ښار کې چرچرۍ غوندې خپور شو او په لږه شيبه کې دا آوزه شوه چې دغلو تر ټولو د خطرناک باندې مشر ونيول شو. په هغه ورځ د ښار په ډيرو ځايونو کې خلکو ته وښودل شو او خلکو هم ښه ولمانځه د پلټنې پر وخت چې پرې کومې نادودې او سختي تيرې شوې نو يو خداي يې په حساب پوهيده. پوره درې شپې يې سخت وهل ورکړل خو هغه تر پايه نور څوک ونه ښودل او ويل به يې: نور ډله نه لرم. يوازې زه غل يم. له دې سره به دتحقيق مسئول بيا پرې راباندې کړل او دومره به يې ووايه چې تر ډيره به بې سده پروت و. په څلورمه شپه چې دماموريت دپوليسو

مشر دهغه تر وهلو وروسته پوره ستړي شو نو مامور اکرم ته يې په ويړونکي او تونده لهجه وويل: گوره خاينه! زه به په تاداسې کانې وکړم چې چا کړې نه وي خو ښه به داوي چې خپله ډله راوبښايې - هغه چې د نورو وهلو توان نه درلود او پرمخکه پرمخي پروت و نو په وسو وسو يې ايله دومره وويل: په خداى که به نور هېڅوک پيژنم - له دې سره پرې د پوليسو مشر ورمنډه کړه او هغه يې په مخ په کلکه لغته وواهه او له پوزې يې پر خوله او مخ وينې روانې شوي د سر ماموريت مشر نن شپه له ځان سره قسم کړې و چې هغه به هرومرو قانع کوي - هغه د مامور اکرم د غلا د باندې دنورو غړو په پيدا کولو کې ځکه دلچسپي درلوده چې په دې کې ورته د خپل ماموريت ډير امتيازات او پرمختگونه ښکاره کيدل. خو مامور اکرم هم له يوې نه بله نه کړه - هغه نه پوهيده چې هغه ته څه ووايي؟ خو آخر يې د مقاومت او انکار وسله کيښوده او کله چې د شپې د تحقيق په يوه برخه کې ورته قوماندان په پسته ژبه وويل: گوره! ته له کړو وړو او رنگه شريف انسان ښکارى - ستا حرکتونه او خبرې دغله نه دي - که چيرته تا دخپل باندې نور غړي وښودل نودامې درسره وعده ده چې نور له تاسره د چا کار نشته. باور وکړه چې همدي کې دې خير دى چې زما خبره ومنى - مامور اکرم چې نور د قوماندان د بې ساري ظلم له لاسه پخپل ژوند تنگ و څه شيبه خيال په مخه کړ خپل تور مخ يې سترگو ته ودرېد. يو ځل خو يې له ځان سره وويل چې تر دې به لا نور څه شرم وي؟ په ژوندينې په ټول ښار کې له حيا نه خلاص شوې - ټولو وليدې له دې ژونده خو مرگ ښه دى - زه به ده ته څوک وښاييم؟ خو چې له ځانه سره يې لږ نور فکر هم وکړ نو قوماندان ته يې وويل: که زه چيرته دخپل باندې غړي وښاييم او که بيا يې ونه منې نو ته په خپله وعده ودرېږى؟ له دې سره

قوماندان له ډيري خوښۍ له ځايه پورته شو او په خوشحالونكي بڼه يې وويل: زه تاته قسم كوم كه چيرته ته دخپل باند نور كسان را په گڼوته كړې نو ته ډاډه اوسه چې نور له تاسره د چا كار نشته او كه ليكلي غواړې نو دادي او تاته دخپلې خبرې سند دركوم - كه سند راكړئ نو زه هم بالكل تيار يم - له دې سره قوماندان خپله وعده په كاغذ وليكله او لاندې يې ترې خپل لاسليك وكړ - سهار مامور اكرم ، قوماندان او دسرماموريت خواتنه د كور څلورو خواو ته ودرېدل . مامور اكرم ، د پوليسو مشر او يو بل وسله وال تن خويلۍ ته ننوتل - هغوی كلاشنكوف د تيارسۍ په حالت كې پخپلو لاسونو كې نيولي و - قوماندان په زړه كې دومره خوشحاله وه چې حد يې نه و . په لږ وخت كې يې خپل امتيازات سترگو ته ودرېدل . په خيال كې يې هغه څه راغلل لكه په كلونو كلونو چې ورته انتظار كړی وي خدای خبر چې هغه به لانور څومره سوچونه كول

چې مامور اكرم ورته وويل: صيب! تاسو همدلته ودرېږئ: خان ته تكليف مه وركوی. زه به د خپل باند يو يو غړی تاسو ته راولم او له دې سره په خونه ورننوت - لږ وخت وروسته په داسې حال كې چې يوه كمزوری ښځه يې له اوږونه نيولې وه د پوليسو مشر ته راغی او ورته ویی ويل: قوماندان صيب! دامې ميرمن ده چې زما دبانډ معاونه ده - زه چې نه يم زما وظيفې دا سرته رسوي. له دې سره په منډه بيا خونې ته ولاړ او يو څلور كلن ماشوم يې په داسې حال كې چې ويده ښكارېده په غيږ كې راوړ او هغه ته يې وويل: صيب! دا زما د بانډ بل غړی دی. په همدې ډول يې دوه نورې ماشومانې چې له لوږې بې سده وې د پوليسو مشر ته وروښودې او ورته يې وويل: صيب! دا زما هغه څلور كسيز بانډ دی چې له څو

ورځو راهيسې يې ډوډۍ په سترگو نه ده ليدلې - اوس نو
ستاسو خوښه چې پخپله وعده وفا کوي او که په کوم چوک کې مې
دخپلو اعمالو په سزا رسوي؟؟

۱۹۹۹ - پېښور

یارانه په شاعری کې

هغه ته نجلۍ څه چې سپړې هم کله په ناپامۍ کې نه و خندلي،
 بلکې کله چې به ماشومان نه ویده کیدل نو میندو به یې په دې
 ویږول، چې دلبری راغی. له دې سره به هغوی داسې غلي شول چې
 سپن به یې هم نه کاوه. دلبرې نه لېوني و، نه بل څه. یوازې دا گناه
 یې وه، چې مخ یې تور، پوزه یې پلنه، د ملخ غوندې کلکې سترگې
 او په ونه لږ څه درېږو. خو له دې سره سره دلبری بیا یو داسې صفت
 درلود، چې ډېر خلک یې نه لري او هغه صفت د هغه شاعري وه.
 رښتیا چې "په وچو ولو خدای اوبه راوړي" ایله څو ورځې به کیدلې،
 چې دلبرې د پېښور ښار په یوه لري کلې کې کورپه کرایه نیولې و او
 یو ماښام چې په یو ځنځولی کټ کې خور ور پروت و، نو د مخامخ
 بام پر سر یې د بریښنا په تته رڼا کې یوه تکه سپینه پلنه نجلۍ
 ولیده. لومړۍ څو نجلۍ په هغه او دغه ځان مصروف ښوده، خو لږه
 شیبه وروسته یې سترگې د دلبرې د سترگو سره وجنگولې او له دې
 سره یې هغه ته یوه خوږه موسکا وکړه. دلبرې په ژوندونې جنت
 ولید. له ډېرې خوښۍ ورته کټ کې په زنگونو کینیناست او د
 ماشومانو په څیر یې خوله بیواکه تر ډېره ویته پاتې وه. نجلۍ لږه
 نوره هم په بام وگرځیده خو کله چې ښکته کیده نو د باد څپې یې په
 سره کمیښ داسې لوبې وکړې، چې د دلبرې د زړه پر کور یې زلزله
 راوسته. لږ وخت وروسته په داسې حال کې چې هغه سترگې کنډوته
 څلور کړې وې یو سپین لاس را ښکاره شو او له دې سره یې دلبرې
 ته کاغذ راوغورځاوه دلبرې په منډه ورغی او چې کاغذ یې
 پرانیست نو دا بیتونه په کې لیکل شوي وو:

ستا سترگې د شاعر دي، ای زما خوږه اشنا، واه واه واه
 بادام مې ډیر خوښیږي - هم مې خوښ دي شلتلان راځي ورته توتیان

د بيتونو په لوستلو د دلبري د خوشحالي اندازه نه وه. کاغذ
يې تر ډېره په زړه پورې کلک ونيو هغه خوشاله په دې و، چې خدای
پرې شاعره مينه کړه. لومړې يې ژر ژر په آينه کې خپلو سترگو ته
وکتل بيا سنجيده شو و خپل تخيل ته يې وويل چې پاڅه!
همدا دې وخت دی. هغه قلم راواخيست او په جواب کې يې
ورته وليکل:

د سترگغو نه دې زار شم د کهلې غونډې پسته يې

خه ښکلي مندسته يې

سبا شپې ته راوخپړه د بام سرته په مينه

خلته به د بادامو دلبري اينښي وي سپينه

گوزار کسه شلتان کړمه په بام نو خرابيږي

د بام په ځای خلته به دروازه کې خورنډيږي.

د شعر تر ليکلو وروسته په منډه منډه لاړ او کاغذ يې د نجلی

کورته وغورځاوه. د شپې يې بام او کنډو تر ډېره وڅارل خو هغه بيا

راښکاره نه شوه. د نورو شپوپر خلاف يې په دې شپه رنگارنگ

ښکلي خوبونه وليدل. هغه سبا ورځې ته ډير ليواله و. د هغه په

څلوېښت کلن ژوند کې دا لومړی ځل و، چې يوې پېغلې ترې بادام

او شفتالان غوښتي و. سهار له خوبه وختي پاڅېد په کور کې يې په

ډيرو شيانو نظر واچو خو کور يې د کنډو جومات و. بې د زړې

مور له گانې چې هغې ته يې د نياله نيانه پاتې وه په بل څه يې

سترگې خوږې نه شوې نو ځکه يې مورته وويل:

مور جانې په ما گرانې اوس هغه وختونه لاړل

چې خوار او زار به ناست و پخپل کټ کې دلبري

شاعره پرې مينه شوه په ده پسې اوس ژاړي

په مينه کې دلبر نه شلتالان او بادام غواړي.

چې مور يې په خبره پوه نه شوه نو ژر يې ورته دا بيت ووايه:

د معمول په خبر نجلۍ ماښام د بام سر ته بيا رواخته. د جامو په ليدلو دومره خوشاله شوه چې د ښکته کيدلو پر وخت يې هغه هوايې ښکل کړ. د دې صحنې په ليدلو هغه نږدې بې هوشه شوي و. دلبرې تر ډيره خمار ناست و چې ښه ساعت وروسته په کاغذ وويشتل شو هغه چې کاغذ پرانيست نو په دې نظم يې سترگې ولگيدې:

دا ستا منور هم زما مور ده دلبر جانه
خو خبره دې کره ولې يارانې نه
خداي به کار پخپله سم کړې صبر وکړه
خوک خبر نه کړې نور دغې پندانې نه

په دې شپه هم دلبرې تر ډيره کنډو ته وکتل خو هغه بيا رابښکاره نه شوه. سهار بيا ښار ته ولاړ په پاتې روپو يې ښکاري، شامپو، مېخکي لنډه دا چې د خان جوړونې لپاره پرې څه کيدل، هغه يې واخيستل. ماښام خلته د پخوا په خير بام ته وغورځول شوه او ورسره يې دا بيتونه هم وروليږل:

اول دې نوم راته راوښايه پخپله
ته يې وره بلبله زما سپينې کوتري
نور مې طاقت د صبر نه شته بې له تانه
زما ښايسته جانانه نور ماته راپه شاشه

تر دې وروسته هغه تر ډيرو ورځو پورې ونه ليدل شوه. ډيرې ورځې دلبرې د هغې د ديدن په تمه خوازي مزدورې ونه کړه. د گانې روپۍ يې هم خلاصې شوې خو لس ورځې وروسته چې يو ماښام د هجران په غمونو کې ډوب ناست و يو کاغذ ورته راوغورځيد. کاغذ يې ژر ژر راواخيست او چې يې وکوت نو په دې اشعارو يې سترگې ولگيدې:

زه د خپلوانو کړه تللې ميلمنه وم
چې کور ته په ستنه وم راو ليدم پتې کې
زما نامه ده نور بې بې
د ربه کړې خدای تاته بچي سوچونه مه کوه چتې
درې ورځې وروسته راته جوړه مرکه کړه
ته ختمه دا کیسه کړه له شونډو دې قربان شم
د شعر په لوستلو خدای خبر هغه څومره خوشاله شو خو ورسره
بې دا فکر هم وکړ، چې د نور بې بې پښه به د راغورځيدو سره ډيره
ژوبله شوې وي نو هماغه و چې سهار د چرگانو د اخیستو په فکر
کې شو. خو په دې خپه و چې نوري يې روپۍ نه درلودې خو د مينې
لمبو ته مفلسي څه ده؟ د کور ټولې کاسې، چایجوشونه، دیکچي،
ستلونه او تيمان يې سره له دوو بکسونو په کېاري خرڅ کړل. ښار ته
ولاړ څلور دانې پاک کړې چرگان يې واخیستل او ماښام يې د بام سر
ته له دې شعر سره يوځای گوزار کړل:

درې ورځې وروسته مې جرگه ده در روانه

زما ښایسته جانانه - کوژدنه ضروري ده

نجلی ماښام بام ته راوخته. د چرگانو څلته يې واخیسته او په
سترگو کې يې دلبري ته د مينې خندا وکړه. لږ وخت وروسته په
داسې حال کې چې دلبري کنډو ته سترگې څلور کړې وې د پخوا په
خير کاغذ راوغورځيد او په دې نظم يې دلبري نمانځلې و:

د الوگانونه مې خوښ دي ډېر چرگان

همدا مې دې ارمان - واده کې به يې هم خورو

درې ورځې وروسته مې کوژدنه کړه تياره

زما خوږه دلداره - پنځه سپين ږيري بس دي

د دې شعر په لوستلو له ډېرې خوشالۍ، دلبرۍ په دوه دوه
لگيده. په مور يې زيرې وکړ. په دريو ورځو کې يې روپۍ په ډېر
تکليف په پور پيدا کړې. پنځه تنه سپين ږيري يې لومړۍ کور ته
راوستل.

نن د هغه دارمانونو د پوره کېدو ورځ وه. نن هغه ورځ وه، چې
 دلبري يې ډير ارمان درلود. په زړه کې يې ويل، چې شپه واده ووسته
 به زه هغه خلکو ته، چې زما مور يې تشه ځولې رالېږله؛ ووايم، چې
 اې خلکو! زه هم انسان وم. گوره ستاسو له لورگانو خداي سپينه
 انداموره نجلۍ راکړه، داسې په لسگونو ورته سوچونه هغه په لږه
 شيبه کې وکړل. ماسپينن مهال و، چې د نور بي بي کاله ته روان
 شول؛ خو هلته چې ورسيدل، نو دلبري هک پک ودرېد؛ د نور بي بي
 کور ته لوي قلف اچول شوی و. هغه لومړی له ډېرې حيرانتيا سپين
 ږيرو ته وکتل او بيا يې، چې لاندې ځمکې ته وکتل، نو له دروازې
 سره يې يو کاغذ وليد. هغه يې راواخيست او چې يې پرانيست، نو
 دا پکې ليکل شوې و:

دلبره! زه چې ستا اشنا وم

باور دې وشه چې ايجرا وم

خداي دې نصيب کړه يوه نېکلې ماه جيبينه

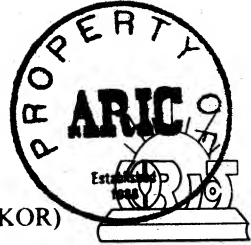
زما ياره شېرينه - متيزه درنه لارم

پېښور - ۱۹۹۹

گندهارا کې چاپ شوې

د ختيځ د بيا رغونې اداره (کور)

Khatiz Organization for Rehabilitation (KOR)

د ختيځ د بيا رغونې ادارې (کور) د خپرونو څانگې تر اوسه خپاره کړي دي:

۱. د سند باد پښې، د ماشومانو لپاره په زړه پورې مصورې کيسې
۲. د طرابلس زمريان، د ليبيا په مظلوم ولس د ايټاليایي يرغلگرو د ظلم انځورونکې قصه
۳. ولسي ملغلرې، د پښتو متلونو او ولسي قصو مجموعه
۴. لنډۍ، د ۲۰۰۰ په شاوخوا کې لنډۍ، راټولونکي سيد اکمل غريبار
۵. د خوب نړۍ، خوب د سابو هڼې له نظره
۶. د سينې ناروغي او توبرکلوز، د طب د زده کوونکو او ډاکټرانو لپاره طبي کتاب
۷. تشخيصي راډيولوژي، د طب د زده کوونکو او ډاکټرانو لپاره طبي کتاب
۸. جراحي اعصاب (جلد اول)، کتاب طبي برای محصلين طب و دکتوران جراح
۹. رهنمای عملي کاربرد دواها، کتاب رهنما برای نسخه نویسي درست ادويه اساسي
۱۰. د کمپيوټر اساسات، ويندوز او کمپيوټري محاوره د کمپيوټر په اړه بشپړ معلومات
۱۱. The Ethnic Composition of Afghanistan
۱۲. اوښکې د بڼو په سر، د ډاکټر محمد يونس مروت شعري ټولگه
۱۳. رهنمای عملی طبابت اطفال
۱۴. د جزا قانون شرحه، لومړی کتاب
۱۵. د درملو د استعمال عملی لارښود، ډاکټر مالتې وان بلومرډر
۱۶. د اپينو لار، تاريخي قصه، استاد عبدالغفور برينسا
۱۷. د اروا پوهنې ښوونځي، د کابل پوهنتون د ښوونې او روزنې د پوهنځي درسي کتاب
۱۸. نفوتي او نفوري، ولسنامه نه شهنامه، لطيف جان بابي
۱۹. افغانستان: فيدراليزم، محمد انعام واک
۲۰. د پرښتې خواب، همدا کتاب

د خپلو کتابونو د تصحيح، ټايب، ډيزاين او چاپ له پاره زموږ سره په دې پټو په

تماس کې شئ:

Dr. M. Farid Bazger

G.P.O. Box 607, Peshawar, Pakistan

Tel. +92-91-841280, 845637, 45504 يا 844202 Fax. +92-91-841089

E-mail Dr Farid Bazger: ora.peshawar@altavista.net

او يا په ناروې کې د دعوت د خپرونې له لارې: C/O M.Tariq Bazger

P.O.Box 289, 2001 Lillestrom, Norway

Phone: +47-90856195

Fax: +47-63875971

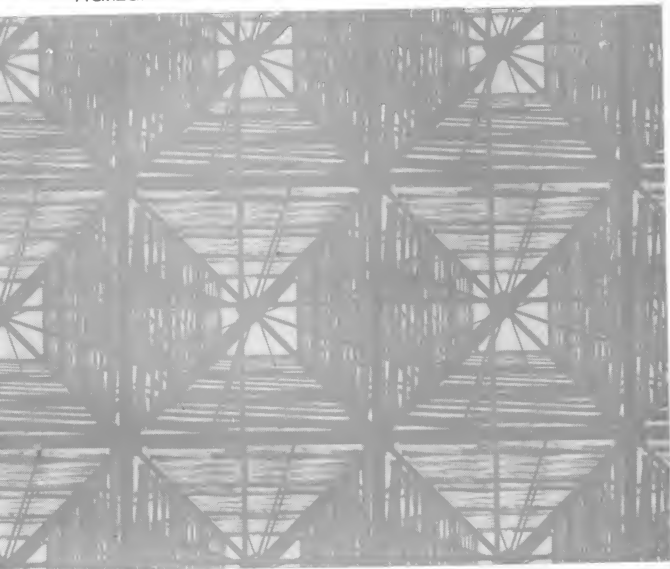
E.mail: dawatnet@start.no, Website: <http://home.no.net/dawatnet>

The Answer of an Angel

"A Second Collection of Short Stories"

written by:

Hafizullah Torab

د ختيځ د بيا رغونې اداره (کور)

Khatiz Organization for Rehabilitation (KOR)

